UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens ab Anno Redemptoris DCC.XIV. perducitur vsq[ue] ad Annum DCCC.XLII. quo & orta hoc sæculo in Oriente, debellata est penitus Iconoclastia; vt planè qui Tomum hunc Panopliam dixerit aduersus impios Iconoclastas, veritatis scopum attinget, Continet annos C.XXVIII.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 795. Hadriani Pap. Annus 24. Const. Solivs Imp. Annus 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15233

Visual Library

imaginis ſanctæ Crucis adoratorem: quod ſumma cum laude, magnaque gloria vnus ex nominatis idem qui ſupra Ionas Epiſcopus Aurelianenſis aduerſus Claudium Taurinenſem Epiſcopum agens, ſic oſtendit, cùm hæc ait: *Beatus Gregorius, de cuius dictis nemo, niſi immemor ſalutis ſuæ ambigat, in libro ſacramentorum ita meminit: Deus qui vnigeniti tui Domini noſtri Ieſu Chriſti pretioſo ſanguine humanum genus redimere dignatus es: concede propitius, vt qui ad adorandam viuificam Crucem adueniunt, a peccatorum ſuorum nexibus liberentur.* Hæc & alia plura quibus aſſeritur Gregorius ſanctæ Crucis imaginem adoraſſe, & alios vt idem facerent docuiſſe, Ionas aſſert.

Sed qui benè offert, malè diuidit Ionas, dum videlicet aſſereas in Gregorio cultum Crucis, neget in eodem cultum ſacrarum imaginum. Cur malè diuidis quæ ipſe benè coniungit? Nonne ipſe ſimul eadem veneratione imaginem ſanctiſſimæ Dei Genitricis & imaginem Crucis ex Iudæorum ſynagoga in Eccleſiam voluerit reportari, vt dictum eſt nuper ex eius epiſtola ad Ianuariũ? An non etiam idem ipſe ſimul imaginem Saluatoris Crucis coniunxit imagini, dans ambas Auguſtino, vt iiſdem munitus ingrederetur (quod Beda teſtatur) in Angliam? Cur, inquam, cultu malè diuidis, quas ipſe vnà eademque religione ſanctè pieque coniunxit imagines Crucis & Saluatoris? At nihil eſt quod in contrarium afferri poſſit: hæc ſatis ad Concilij Nicæni, Gregorij atque Hadriani defenſionem. Deducta iam è cõtrouerſiarum ſpinetis & carduis, in planum & latum campum emergat oratio. At Carolo nulla quies: qui poſt Concilij Francofordienſis tumultus, ad bellicos reuocatus labores, cum expeditione aduerſus Saxones rebellantes profectus, eos Dei beneficio in deditionem accipit. hæc Annales ſæpè citati Francorum.

LVIII. Quod pertinet ad res Orientalis Eccleſiæ, hoc anno Theodorus ille cognomento Studita, lumen Orientalis Eccleſiæ in tanta huius ſæculi obſcuritate refulgens, vbi annos tredecim vixiſſet ſub regulari obſeruantia, in monaſterio ſancti Platonis: creatus eſt eiuſdem Præfectus, natus annos trigintaquinque coactus planè, ſeu potiùs deceptus à magno illo ſancto Platone præfecto eiuſdem monaſterij: Cum enim retinentem omnino, prorſuſque reluctantem expertus eſſet, ad dolos ſe conuertit, non immemor Pauli Apoſtoli dicentis: [a] Cum aſtutus eſſem cepi vos dolo. Michael enim monachus eiuſdem temporis ſcriptor, quæ inſpexerat hiſtoriã proſequutus, hæc de his habet:

a 2. Cor. 12.

Poſtquàm animaduertit Plato ſe nullis verbis, precibuſve illi perſuadere, rem comminiſcitur prudentiâ ſuâ vrbanitate dignam. Morbo enim repentè correptus, extrema ſibi inſtare ſimulans, monachos omnes ad ſe vocat, & iubet dominum virum, quibus cum periculoſam eſſe ægritudinem indicaſſet, atque adeò letalem, & ſe ipſe ad exceſſum comparabat, & illos quemadmodum, ſe mortuo, victuri eſſent, edocebat: de præfecturæ etiam obteſtabatur, quiſnam poſt ipſum præpoſitus futurus eſſet, & quemnam ipſi communi ſuffragio electuri eſſent. Quem cum illi, aiebat, dignum iudicaſſent, eundem ſibi pariter probaturum iri. Norat enim vir ſapientiſſimus, in quem eorum ſuffragia propenderent. At verò vna voce conſentientes reſponderunt, Theodorum omnium ad præfecturam & ad regendas animas aptiſſimum eſſe tamquam vita & doctrina excellentem.

LIX. *Id autem ſuam vertens Plato, vt maximè opportunum, nihil ampliùs adijciens, ad miniſtrationem ſuam illi nec opinanti ſtatim imponit, annuentibus diſcipulis vniuerſis, & magiſtri conſilium collaudantibus. Quibus ille cùm refragari omnibus non poſſet, nec aliò conſpirantibus iuſſis eorum obiuit, impoſitum onus non ſine animi dolore vixit. eodem ſubiit, annum agens vitæ quintum & trigeſimum, inſtituti verò monaſtici decimumtertium.* quæ in præſentem Domini annum incidiſſe, ex eo conſtat, quo ex eodem auctore aſſeritur natus anno decimonono Copronymi Imperatoris, qui eſt annus Domini ſeptingenteſimus quinquageſimus nonus. Etenim qui Indictione quintâ menſe Nouembris ſub Michaele Balbo defunctus aſſeritur anno ſuæ ætatis ſexageſimoſeptimo, qui eſt annus Chriſti octingenteſimus vigeſimuſextus, vtique natum eſſe oportuit anno Domini ſeptingenteſimo quinquageſimo nono; Abbas verò creatus hoc anno ætatis ſuæ trigeſimoquinto. Quæ autem poſt hæc ab eodẽ ſunt facta, atque pariter ſcripta, ſuis locis dicturi ſumus.

IESV CHRISTI
Annus 795.

HADRIANI PAP. Annus 24.	CONST. SOLIVS IMP. Annus 6.

I. ANNVS Redemptoris ſeptingenteſimus nonageſimuſquintus qui ordine ſequitur, Indictione tertia conſignatur, quo ſummus Pontifex Hadrianus cùm ſediſſet annos viginti tres, menſes decem, dies ſeptendecim ſeptimo Kalendas Ianuarij ex hac vita migrauit. Huius ſedes omnium feliciſſima exiſtimanda eſſet, ſi potius rerum temporalium proſperitate, more principatuum terrenorum, & non magis gloria Crucis eſſet ipſius expendenda proſperitas: ſiquidem diuturnior, & ſub Principe Chriſtianiſſimus eidem obſequentibus, defendentibus, locupletantibus, & in omnibus eam venerantibus floruit, aucta noua ſobole conuerſorum ad fidem infidelium populorum, vendicata à Longobardorum perfidia, & protecta à ſuperba Græcorum & illis cohærentium inſolentia. Sed & in his omnibus magnoperè virtus Euangelicæ Crucis enituit nimirum, quod cùm ipſa duro Græcorum iugo iugiter teneretur oppreſſa, & lugeret ex iterata ſæpe cũ fidione Longobardorum: mox velut ex obſcuris denſiſque nubibus ſol emergens effulſerit, illo iubente, qui imperans mari & [b] vento, reddidit mare trãquillum, atque [c] Petri pedibus præbuit perculcandum fluidum elementum.

Hadriani Papæ obitus. Felicitas Hadriani Pontificis.

b Luc. 8. c Mat. 14.

Fuiſſent tanta iſta copioſiori atque luculentiori ſtylo narranda, & non ferreo, eodemque obducto rubigine detruncata, nimiaque breuitate decurtata potius quàm declarata poſteritati tradenda. Sed acceſſit ad damnum, quod cùm quadraginta quatuor eiuſdem Pontificis Hadriani Bibliotheca Vaticana poſſideret epiſtolas, ex quibus locupletanda fuiſſet hiſtoria, illis deperditis, earumdem fuerint tantummodò argumenta relicta, ſummatim elicita, quorum guſtu maiorem ſibi ſitim Lector accendat, ad fontem anhelans, non ſine ſpe, vt aliquando (ſi quis eſt earumdem bonæ fidei poſſeſſor) eaſdem in lucem prodat, quæ ſuis ſingulæ locis reddantur. Tu verò interim illarum hic tibi deſcripta ſummaria legito, quibus quæ ſuperiùs ſunt dicta confirmes, aliaque ignorata perdiſcas: quæ ſic ſe habent, vt deſcripta extant in codice.

II. *1. Prima de Arechiſo Duce Beneuentano, quòd poſtquàm Carolus Rex Capuam reuerſus eſſet, ad Imp. Conſtantinopolit. Legatos direxerat, petens auxilium & honorem Patriciatus, promittens tam in veſtitu quàm in tonſura eum Græcorum ſimilitudine. Hæc Gregorius presbyter Capuanus Hadriano Papæ narrauit. Hadrianus Capuanos ſibi & B. Petro iurare fecit. Carolum in auxilium pro exaltatione Sanctæ Eccleſiæ vocat.*

2. Pro exaltatione Sanctæ Dei Eccleſiæ gratias Regi agit. Ermenberto Epiſcopo, vt Carolus petierat, vſum pallij concedit.

3. Gratias agit pro Roſellis, Populonio & Beneuento, quas vrbes Carolus ipſe dederat. Queritur de inobedientia horum item de inſidijs & malitia Græcorum. Exercitum, cùm neceſſe fuerit, vt Carolus paratum habeat, atque tranſmittat ſicut promiſerat petit.

4. Multa de ſuo erga ipſum amore indicat. Item quod pro eo in confeſſione B. Petri toto viribus preces fundat. Gratulatur Carolo, quòd per eius laborioſa certamina, ſancto Petro ſuffragante, hoſtium Eccleſiæ conatus ad nihilum redacti ſint. Hortatur vt vſque in finem perſeueret. Quòd promiſerit ſe nihil pro Eccleſiæ dominatione, ſed pro eius exaltatione omnia facturum gratias agit. Si quis mendacia de ſe ſparſerit eum vt Romam mittat, rogat; vt ſecundum ſuam peruerſitatem mercedem ponatur. Poſteà multa ſcribit de parangis Epiſcoporum.

5. Indicat ſe iuſſiſſe, vt Veneti Rauennâ ſeu Pentapoli expellerentur. Germanum Ducem res ac poſſeſſiones Rauennatis Eccleſiæ inuaſiſſe exponit. Quare Carolū orat, vt pro amore S. Petri eum expellat, vt ſua territoria intacta remaneant.

III. 6. Paulum Ducem ſuum Carolo commendat, quòd ipſum miſſus fuit, vt ſe & Conſtantinum Ducem de mendacijs falsò apud Carolum ſparſis purgaret.

7. Gratiarum actiones ſeu benedictiones continet, & ſimul indicat, Sacramentarium quod Carolus Rex petierat, ſe per Ioannem monachum atq; Abbatem Rauennatem miſiſſe.

8. Pro Cruce miſſa gratias agit: & ſcribit ſe ſemper pro Carolo orare, & progenitore eius ſanctæ memoriæ Pipino. Precatur vt Legatos dirigat, qui Romanæ Eccleſiæ Populonienſem ac Roſellanum agrum cum Ducatu Beneuentano reſtituat: mercedem eius ei à B. Petro promittit.

9. Indicauerat Carolus Rex Hadriano per Itherium & Megarium Abbates, Saxones quoſdam in Paganiſmū relapſos eſſe, deq; ijs quid agendū eſſet interrogauit. Reſpondit Hadrianus Papa poſt longam pœnitentiam illos ad conſortium Eccleſiæ poſſe recipi.

10. Pro Abbate monaſterij S. Vincentij intercedit, qui falsò apud Carolum accuſatus fuerat.

IV. 11. De Epiſcopis ac presbyteris agit, ne arma militaria induāt, ſed ſpiritualia: id eſt, ieiunijs, & orationibus vacent. Laudes quaſdam Caroli commemorat cum gratiarum actione pro exaltatione S. Dei Eccleſiæ. Indicat de agro Sabinenſi, quod * Menegarius fideliſſimus eiuſdem Regis ipſum S. Petro tradere voluerit ſed quòd propter iniquos atque peruerſos homines id minimè præſtare potuerit.

*Machinarius, ita in Centur. 8. col. 740.

12. Carolo Regi muſiua & marmora vrbis Rauennæ, tam in templis quàm in parietibus & ſtratis ſita ſunt petierat. donat. Pro equo miſſo gratias agit. Orat ſibi mitti equos, qui ad ſuam faciant ſeſſionem, oſſibus atq; plenitudine carnis decoratos.

13. Ad Carolum. Indicat, Itherium & Manegarium agrum Sabinenſem S. Petro reddere voluiſſe: ſed propter iniquos homines id minimè præſtare valuiſſe.

14. Gratiarum actiones pro exaltatione ſanctæ Dei Eccleſiæ: & de agro Sabinēſi petit, vt ſicut pollicitus fuerat S. Petro, in integrum contradi iubeat.

15. Carolum rogat, vt trabes maiores, quas ad Eccleſiarum reſtaurationes pollicitus fuerat, celeriter, & ſtannum ad Eccleſiā B. Petri cooperiendam mitteret. Præterea de diſſidijs inter Neapolitanos & Amalfitanos nonnihil monet.

V. 16. De ſuis & Romanorum orationibus pro Carolo indicat. Romanos excuſat, quòd non vendiderint Saracenis Chriſtianos: ſed in Longobardos ac Græcos culpam iſtam transfert. Sacerdotes etiam ſuos defendit, quòd non ſint polluti libidinibus: de quibus ad Carolum accuſati fuerant. * Quòd Græcorum naues plurimas combuſſerit, & ipſos Græcos in vinculis diu detinuerit, eum denuò monet.

*additum hoc in Centur. 8. in inuocatione Sanctorum.

17. Apud Carolum Neapolitanos ac Græcos accuſat, quòd conſilio Arichis Beneuentanorum Ducis Terracinam inuaſerint. Et à Carolo ſancti Petri amore auxilia poſtulat, vt ipſam & alia in Ducatu Neapolitano ad beatum Petrum pertinentia recipere poſſit, quòd virtus atq; gloria Pontificis vnà cum beato Petro ipſi ipſe Carolus ſit.

18. De ſuo ac populi amore erga Carolum multa ſcribit: & orat, vt quod pollicitus fuerat reuertens è Saxonia, ad Limina S. Petri Apoſtoli properet: & Legatos eius Poſſeſſorem Epiſcopum & Rabigaudum à fidelitate in ſeruitio S. Petri commendat.

19. Orat pro exaltatione S. Dei Eccleſiæ, & ſimul de orationibus Romanorum pro Carolo & ſuis indicat.

20. Per Oddonem diaconum, trabes ſeu ligna ad Eccleſiam S. Petri cooperiendam à Carolo petit. Orat etiam vt VVilcharius Archiepiſcopus Romam mittatur. De corpore ſancto quod Oddo diaconus cum Fulrado Abbate olim ſibi dari petierat: indicat quomodo abſterritus ſit ad ipſum mittere. Promittit ſe miſſurum Candidi Martyris corpus, ſi petat Carolus. Quòd Beneuentani ac Neapolitani conſultare cum Græcis ſoleant, aperit: ſed quid, Oddonem diaconum indicaturum promittit.

21. Conſtantinum Imperatorem obiiſſe indicat, adiunctis eadē re litteris Stephani Neapolitani Epiſcopi. Reginaldum Ducem Cluſanæ accuſat, quòd multa mala in caſtello Felicitatis continuè committat, beati Petri bona auferendo. Petit vt officio amoueatur.

22. Queritur Hildebrandum, Arogiſum, Rotgaudum & Reginaldum Duces, conſilium iniiſſe cum Græcis & Adalgiſo, terra marique contra Romam & Italiam dimicare: quare multis adhortationibus auxilium contra eos poſtulat. VI.

23. Indicat quale conſilium Legatis eius dederit. Item monet de Legatis Græcorum, qui cum Diſſaſtere Siciliæ, & cum filio Archiſi Ducis egerant, quānam ratione Ducatum Beneuentanum Carolo Regi eriperēt. Orat itaq; Carolum, vt ſe nunc perpetuò et ſuam & Eccleſiæ Romanæ tutelam procuret.

24. Queritur ſe deſpectum à Poſſeſſore Epiſcopo, & Rabigaudo Abbate, Caroli Legatis. Indicat ipſos non veniſſe Romam, ſed Spoletum ad Hildebrandum Ducem: & inde Beneuentum profectos eſſe. In quantum ob id mœrore conſtitutus ſit, [illegible] Carolum vt ſe conſoletur exaltando Eccleſiam Romanam, & Spoletinum Ducatum reddendo.

25. Indicat, quod patrimonium S. Petri apud Rauennatem [illegible] regijs receperit, teſtificantibus id ſenioribus Eccleſiæ [illegible] eiuſdem vrbis. Petit patrimonium Sabinenſe in integrum [illegible] reſtitui: indicat ſe multorum iuratorum [illegible].

26. Gratulatur Carolo pro victoria, quam ei * [illegible] Piſanus Abbas narrauerat: quàm diligenter [illegible] indicat. Anſfridum Carolo commendat. Pro Piſano & [illegible] Sophi orat, vt ipſos pro ſua pietate ad propria ſedes atq; [illegible] redire permittat.

27. Indicat, quòd in partibus Italiæ atque Tuſciæ Epiſcopi [illegible] alienas diœceſes & parœcias inuadant, relicto monachico [illegible] ſanctos canones relinquant. matrimonia contrahunt [illegible] ſæcularibus induti. Orat itaq; Carolum, vt iſta emendet, [illegible] catholica & Apoſtolica S. R. E. ſemel amplexum [illegible] et cum ſanctis omnibus felix permanere poſſit.

28. Propter inobedientiam Leonis Rauennatis [illegible] accuſat.

29. Vberrimæ benedictiones pro exaltatione ſanctæ Dei Eccleſiæ continentur. Indicat ſe mittere epiſtolā [illegible] chæ. Hanc à Leone Archiepiſcopo Rauennæ prius apertam [illegible] fuiſſe queritur. Idem Leonem iterum accuſat.

30. Orat Carolum, vt meminerit, quæ Petro Apoſtolo promiſerit: quanta etiā ab ipſo beneficia acceperit, ſubiecta [illegible] Longobardorum: & quòd eius circumuallatus ſuffragijs, cæteras nationes ſibi ſubijcere poſſit. De Leone Archiepiſcopo Rauennate indicat, gratum ſibi eſſe quòd ad Carolum profectus ſit. VII.

31. Iterum vehementer Leonem Rauennatem Archiepiſcopum accuſat, quòd inobediens ac protervus factus ſit, [illegible] pore quo à Carolo redijt. Et Carolum orat, ne ſancto [illegible] Petri patiatur, quæ ab ipſo & Pipino patre eius [illegible] ata ſunt.

32. Multa admodum de fide & conſtantia ſua [illegible] Carolo ſcribit. admonet illum, vt amicitiæ & promiſſionis [illegible] nem beati Petri ſolitò recordetur. Cùm eodem [illegible] Legatum ſuum Anaſtaſium in Francia detineat. [illegible] bardos: hortaturq; Carolum, vt in ipſos [illegible] S. Petri iuſtitias, quas promiſit faciat. Indicat ſe Carolo [illegible] quendam vinctum miſiſſe, quòd mali de [illegible] adiurat, vt idem de ſuo inimico faciat.

33. Gratiarum actiones continentur, cum [illegible] tatione ſanctæ Dei Eccleſiæ. Item de Legatis Caroli [illegible] annui tempore Romam venire debuerant.

34. De præda Piſanorum in finibus Græcorum, & [illegible] diſcordia indicat.

35. Gratiarum actiones continentur, & plurimæ [illegible] pro reſtitutione patrimonij B. Petri. Meminit donationis Conſtantini temporibus S. Silueſtri Papæ factæ, & [illegible] ſua ſalute multa donarint B. Petro, quæ à Longobardis [illegible] ac dicit in Lateranenſi ſcrinio ac donationes [illegible] Carolum nouum Conſtantinum nominat. Orat vt ſibi [illegible] baptiſmate ſuſcipere liceat.

36. S. Petrum Carolo maximè commendat, & orat, vt [illegible] nenſem agrum integrum Eccleſiæ Romanæ reſtitui faciat. [illegible] tur Romanam Eccleſiam totum quartum Chalcedonenſe Concilium amplecti & venerari. VIII.

37. Ipſum fidei ac dilectionis, quam erga B. Petrum Apoſtolorum principem habere viſus eſt, admonet, [illegible] & immolatam conſeruet, & nulla calliditate [illegible] & amore animum diſiungi patiatur, orat. Poſteà Eleutherium [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Gregorium quemdam accuſat, & petit ne illos apud ſe agere ſinat, ſed Romam mittat.

38. Commendat Carolo Legatos monaſterij S. Hilarij in Calligata, orat, vt ipſum ſeu hoſpitales domos, quæ per colles Alpium ſita ſunt in ſuſceptione peregrinorum, ab vlla magna paruaq; perſona inuadi permittat: & Gundebrando Duci Florentino mandet, vt quæ eidem monaſterio abſtulerat, reſtitueret.

39. Ipſum mendacij arguit & obiurgat, quod Rauennam ad electionem noui Pontificis Legatos ſuos direxerit.

40. Indicat quomodo contentionem monachorum ad ſe miſſorum compoſuerit: & quid Potho Abbas cum decem monachis, ad Carolum Regem proficiſci voluerat, vt ibidem quoq; de obiectis criminibus ſe purgaret.

41. Carolus per Georgium Epiſcopum Papæ de ſuis certaminibus & laboribus pro beato Petro ſuſceptis indicauerat: quare Hadrianus ipſi gratias maximas agit, commendãs ipſi Georgium Epiſcopum.

*42. Indicat, * Adalchiſum Deſiderij filium in Calabriæ partes aduenisse, orat Carolum vt contra hunc bellum gerat, & Beneuentanos cum alijs obedire cogat. Item ne Grimoaldum Ducem Beneuentanum conſtituat: vt Beneuentum, Roſellas, Populonium, & alia loca S. Petro reddat.* [* Adalgiſum]

43. Indicat Offæ Regis Anglorum Legatos cum Caroli oratoribus honorificè abs ſe ſuſceptos fuiſſe, quod Carolus per nuntios petierat. Adijcit ſe permittere diuinum verbum Gentilibus prædicare.

IX. *44. Indicauerat Carolus Rex, quòd per laborioſa certamina Saxones ad Fidem Catholicam, ac baptiſmatis fontem perduxiſſet: Petierat ob id ab Hadriano vnà aut duabus ferijs litanias fieri. Reſpondet Papa ei, in omnibus Occidentalibus partibus xxiij. xxv. & xxviij. menſis Iunij, id eſt, vigiliâ Ioannis Baptiſtæ, natale SS. Ioan. & Pauli, & vigiliâ SS. Apoſtolorum Petri & Pauli debere fieri litanias. Iubet, vt Carolus iiſdem diebus in omnibus ſuis regionibus litanias celebrari curet. Indicat quòd Romæ continuò pro Carolo gratias agant & Deum orent.*

*Scripſit etiam ad alios, vt ad Egilam in Hiſpania Epiſcopum, ipſumq; hortatur de Fide Orthodoxa tuẽda. Pro ieiunio ſextâ feria ac Sabbato celebrando. Idem ad Egilam Epiſcopum ſeu Ioannem presbyterum de conſeruatione continentiæ in Hiſpaniæ partibus prædicanda epiſtolam ſcripſit. Ac de Paſchali feſtiuitate, vt eo tempore celebretur, quando à Romana celebratur Eccleſia. Item eum monuit de prædeſtinatione hominis ſiue ad bonum ſiue ad malum: de coinquinatione eorum tam in eſcis, quàm in potu, de diuerſis erroribus, & de eorum pſeudoſacerdotibus, qui * viuente viro ſortiuntur vxores, de libertate arbitrij, ac de alijs multis capitibus in partibus illis contra Fidem Catholicam exortis. In fine ipſos hortatur, vt omnes ſint concordes, vt canones ſciãt, vt omnes non obedientes ſalubribus præceptis excommunicent.*

Idem Hadrianus ad omnes Hiſpaniæ Epiſcopos ſcripſit, maximè tamen ad Elipandum & Aſcaricum, in cuius epiſtolæ initio Romanã Eccleſiam caput omniũ Eccleſiarum nominat: & quicumq; ſe ab hac abſcindit, hunc Chriſtianæ religionis exortem fieri dicit. Deinde refutat Elipandi, ſeu Aſcarici errorem, quo filium Dei adoptiuum dixerat, apponens inter alia dictum ad Romanos[a]*: Proprio Filio ſuo non pepercit Deus. & citat Athanaſium Alexandrinum, Gregorium Magnum, Amphilochium Iconij, Gregorium Nyſſenum Epiſcopos, Chryſoſtomum, Auguſtinum, Hilarium, Leonem Papam & alios.* hactenùs ex Hadriani Papæ epiſtolis inuenta ſummaria. [a Rom. 8.]

X. Quod rurſum ad alia eiuſdem Pontificis ſcripta pertinet, præter alias epiſtolas à nobis ſuperius recitatas, cõſtat collegiſſe Conciliorum volumen, illudq; miſiſſe ad eundem qui petierat Carolum Magnũ, præfixâ ad eum præfatione, & epigrammate acroſtichicis verſib⁹. Eſt præterea auctor Ioannes diaconus, ab eodem Hadriano ex epiſtolis S. Gregorij Papæ duos cõſcriptos libros: Meminimus ſuperius de alijs eiuſdem Pontificis lucubrationibus ad Eccleſiaſticos ritus ſpectantibus. Sed iam quæ poſt eius mortem ſecuta ſunt, videamus.

Obitum eius multis lachrymis proſequutus eſt Carolus Magnus, qui eum vt patrem coluit, & vt amicum plurimùm dilexit: Nam audi quæ habeat Eginhardus:[b] *Nunciato etiam ſibi Hadriani Pótificis obitu, quem amicum præcipuum habebat, ſic fleuit ac ſi fratrem aut cariſſimum filium amiſiſſet.* Atque non fletu tantùm, ſed religioſis officijs, atque ſuffragijs eius proſequutus eſt animam, pro ipſa lõgè lateq; per prouincias ſibi ſubiectas, & alias externis Regibus ſubditas erogans eleemoſynas. [b Eginhard. in vit. Car.]

Deo plurimas agimus gratias, quòd tantæ pietatis magni Principis aliquod ſaltem relictum fuerit monumentũ in epiſtola ad Offam Merciorum Regem in Anglia, quæ ſic ſe habet, reſpondens [c] ad litteras ab eodem Rege acceptas, quibus commendauerat peregrinos ex Anglia Romam petentes. [c Recitat eã Guliel. Malmesburien. hiſtor. qui claruit an. 1100. cuius extat in bibl. Vatic. ... ad Bedam lib. 2. c. 15. ... coll. ... lect.]

Carolus gratiâ Dei Rex Francorum & Patricius Romanorum viro venerando ac fratri cariſſimo Offæ Regi Merciorum ſalutem.

XI. EPISTOLA CAROLI AD OFFAM REGEM MERCIORUM.

*Domino gratias agimus omnipotenti Deo * de ſalute animarum, de * Fidei ſinceritate, quam in veſtris laudabiliter paginis reperimus exaratam. De peregrinis verò, qui pro amore Dei & ſalute animarum ſuarum beatorum Apoſtolorum Limina deſiderãt adire: cum pace ſine omni perturbatione vadant. Sed ſi aliqui non religioni ſeruientes, ſed lucra ſectantes inueniantur inter eos, locis * optimis ſtatuta ſoluant telonea. Negotiatores quoque volumus, vt ex mandato noſtro patrocinium habeant in Regno noſtro legitimè; & ſi in aliquo loco iniuſtâ affligantur oppreſſione, reclament * ad nos, vel noſtros iudices, & plenam iubebimus iuſtitiam fieri.* [* Salutem] [* Catholicæ] [* opportunis] [* ad ſe]

*Cognoſcat quoq; dilectio veſtra, quòd aliquam benignitatem de dalmaticis noſtris * vel pallijs ad ſingulas ſedes Epiſcopales Regni veſtri, * vel Ethelrhedi direximus in eleemoſynam domini Apoſtolici Hadriani, deprecantes, vt pro eo intercedi iubeatis, nullam habentes dubitationem, beatam illius animam in requie eſſe, ſed vt fidem & dilectionem oſtendamus in amicum nobis cariſſimum. Sed & de theſauro humanarum rerum, * quem Dominus Ieſus * gratuitâ pietate conceſſit, * aliqua per Metropolitanas ciuitates direximus; veſtræ quoque dilectioni vnum baltheum, vnum * vniſcum, & duo pallia ſerica.* hucuſque recitat auctor ex epiſtola Caroli ad Offam Regem, quæ tamen videtur fuiſſe longè prolixior, nam auctor iſta ſubijcit: *Hac ſaltem verba epiſtolæ decerpens idcircò appoſui, vt poſteris eluceſcat amicitia Offæ & Caroli, cuius familiaritate fretus, licèt multorum impeteretur odio & dulci tamen vitam conſumpſit ocio. & Ecfertum filium ante mortem ſuam in Regem inunctum, ſucceſſorem dimiſit.* hæc ipſe intentus rebus geſtis Anglorum. Toto planè Catholico orbe diffuſam fuiſſe Caroli pro anima Hadriani Pontificis largitatem intelligere poſſumus, quam in Anglia etiam exercuiſſe comperitur: Siquidem nulla ratio ſuadet vt in Anglia potiùs quàm in Italia alijſve prouincijs ipſi ſubditis eiuſmodi exercuerit pietatis officium. [* &] [* &] [PRO ANIMA HADRIANI CAROLVS MVLTAS EROGAT ELEEMOSYNAS.] [* quas] [* ad noſter nobis] [* aliquid] [* Hunnicũ]

XII. CAROLI ELEEMOSYNÆ TOTO ORBE DIFFVSÆ.

Quàm multus Carolus fuerit in eleemoſynis erogandis toto orbe Chriſtiano, Eginhardus earum omniũ præſens inſpector habet hæc in vita ipſius: *Circa pauperes ſuſtentandos & gratuitam liberalitatem (quam Græci eleemoſynam vocant) deuotiſſimus, vt qui non in patria ſua ſolùm, & in ſuo Regno facere curauerit, verùm trans maria in Syriam, & Aegyptum atq; Africam, Hieroſolymam, Alexandriam atq; Carthaginem, vbi Chriſtianos in paupertate viuere compererat, penuriæ eorum compatiens pecuniam mittere ſolebat. Ob hoc maximè tranſmarinorum Regum amicitiam expetens, vt Chriſtianis ſub eorum dominatu degentibus refrigerium aliquod ac releuatio proueniret.* hæc Eginhardus.

Quod rurſum ſpectat ad ea quæ ab ipſo Carolo ſunt poſt mortem exhibita eidem Hadriano Pontifici pietatis officia: Non ſolùm hiſce eleemoſynis amico cariſſimo parentauit, & extrema perſoluit, verùm etiam ſepulchrum eius in Vaticana baſilicâ collocatum regio ipſemet epitaphio decorauit, quod hodie extat pro foribus eiuſdem baſilicæ his verſibus ſcriptum:

Hic pater Eccleſiæ, Romæ decus, inclytus auctor
Hadrianus requiem Papa beatus habet.
Vir cui vita Deus, pietas lex, gloria Chriſtus,
Paſtor Apoſtolicus promptus ad omne bonum.
Nobilis ex magna genitus nam gente parentum,
Sed ſacris longè nobilior meritis.
Exornare ſtudens deuoto pectore Paſtor
Semper vbiq; ſuo templa ſacrata Deo.

Eccleſiæ donis, populos & dogmate ſancto
Imbuit, & cunctis pandit ad aſtra viam.
Pauperibus largus, nulli pietate ſecundus,
Et pro plebe ſacris peruigil in precibus.
EPITAPHIVM AD SEPVLCRVM PP. HADRIANI A CAROLO SCRIPTVM.
Doctrinis, opibus, muris erexerat arces,
Vrbs caput orbis honor inclyta Roma tuas.
Mors cui nil nocuit, Chriſti quæ morte perempta eſt,
Ianua ſed vitæ mox melioris erat.
Poſt Patrem lachrymans Carolus hæc carmina ſcripſi:
Tu mihi dulcis amor: te modò plango, Pater.
Tu memor eſto mei: ſequitur te mens mea ſemper,
Cum Chriſto teneas regna beata poli.
Te Clerus, populus magno dilexit amore,
Omnibus vnus amor, optime Præſul, eras.
Nomina iungo ſimul titulis, clariſſime, noſtra
Hadrianus, Carolus Rex ego, tuque, Pater.
Quiſque legas verſus, deuoto pectore ſupplex,
Amborum, mitis, dic, miſerere Deus.
Hæc tua nunc teneat requies, cariſſime membra,
Cum Sanctis anima gaudeat alma Dei.
Vltima quippe tuas donec tuba clamet in aures,
Principe cum Petro ſurge videre Deum.
Auditurus eris vocem, ſcio, Iudicis almam:
Intra nunc Domini gaudia magni tui.
Tum memor eſto tui nati, Pater optime, poſco,
Cum patre, dic, natus pergat & iſte meus.
O pete Regna Pater fœlix cœleſtia Chriſti,
Inde tuum precibus auxiliare gregem.
Dum ſol ignicomo rutilus ſplendeſcit ab axe,
Laus tua, ſancte Pater, ſemper in orbe manet.
Sedit beatæ memoriæ Hadrianus Papa
Annos XXIII. M. X. D. XVII. obijt VII. Kal. Ian.

XIII. Sic igitur Rex Chriſtianiſſimus maximè pius quem viuentem mirificè coluit, & poſt obitum eodem proſequutus amore, & quibus potuit frequentauit & cumulauit officijs, qui ipſi viuenti auctor fuerat, vt admirabili ſumptu Romanæ Vrbis exornaret Eccleſias; quænam iſta fuerint ornamenta, ex Anaſtaſio dicturi ſumus, ſed antè quæ de his ſummatim habeat Eginhardus [a], audi.

[a] Egin. in vita Caroli Magni.

CAROLI MAGNI ERGA ROM. ECCLESIAS MVNIFICENTIA.

Colebat Carolus præ cæteris ſacris venerabilibus locis apud Romam Eccleſiam B. Petri Apoſtoli, in cuius donaria, magna vis pecuniæ tam auri quàm argenti, nec non & gemmarum ab illo congeſta eſt; multa & innumera Pontificibus munera miſſa: nec illo toto Regni tempore quicquam duxit antiquius, quàm vt vrbs Roma ſua operâ, ſuoque labore veteri polleret auctoritate, & Eccleſia S. Petri non ſolùm per illum tuta & defenſa, ſed etiam ſuis opibus præ omnibus Eccleſiis eſſet ornata ac ditata. hæc ipſe. Vidiſti, Lector, quibus depictum coloribus reddat antiquitas magnũ & Chriſtianiſſimum Principem erga Romanam Eccleſiam ſtudiſiſſimum; de quo ſæpè legiſti ſuperiùs, & inferiùs quoque lecturus eris quot quantaque ipſe à Deo conſecutus ſit pro his in hac vita etiam beneficia.

Iam verò quæ apud Anaſtaſium Bibliothecarium in Hadriano leguntur, de mirifico Eccleſiarum ornatu videamus. reddemus hic ea cuncta eo ordine quo apud ipſum ſcripta reperiuntur, prout ab eodem Pontifice dari Eccleſijs contigerunt, & ab auctore eius temporis ſcribi, veritate ſincerâ, licèt ſermone rudi, impolito, ſemigræco ac penitùs barbaro. Anaſtaſius enim, apud quem magis cum ſimplicitate veritas, quàm cum fuco mendacia valuerunt, eadem vt ſcripta reperit, in ſuum volumen deſcribendo tranſtulit, in ipſum de Romanis Pontificibus commentarium, quæ hic à nobis ad finem eius vitæ ex more ſcribuntur, quod quo ſingulo anno ſint facta, non liquet. ſunt huiuſmodi:

XIV. HADRIANI RES GESTÆ IN CVLTV ECCLESIÆ S. PETRI.

Erat ſæpè fatus beatiſſimus Pontifex amator Eccleſiarum Dei, magnam indeſinenter gerens curam pro ornatu & reſtauratione procuranda omnium earundem Eccleſiarum. Hic enim coangelicus vir fecit in Eccleſia beati Petri Apoſtoli veſtem miræ pulchritudinis ex auro & gemmis habentem præfiguratam hiſtoriam, qualiter beatus Petrus à vinculis per Angelum ereptus eſt. item in eadem baſilica ab introitu rugas vſque ad confeſſionis pauimentum veſtiuit de argento puriſſimo, quod penſat libras centum quinquaginta. Fecit etiam in eadem ipſa baſilica beati Petri iuxta ianuas *[ci]natum ex argenteis cortinas miræ magnitudinis de palliis ſtauracinis, ſeu* quadruplis: nam & per vniuerſos arcus eiuſdem Apoſtolorum principis baſilicæ de palliis Tyriis atque fundatis fecit vela numero ſexaginta quinque.* hæres hactenus mecum, vt video, Lector, in ſalebris, dum obſcurarum vocum interpretationem exoptas, quid rugæ, quid ſtauracium, quadruplum quid, atque fundatum ſibi velint, quæ & frequenter cum alijs huiuſmodi vocibus contingit apud Anaſtaſium reperiri, qui vt vulgò tunc notiſſima, eadem abſque interpretatione reliquit: Vt niſi aliquem eiuſdem temporis gloſſarium reſurgere cõtingat, deſperata res ſit, vt ſingularum vocum peregrinarum in Latinam linguam tunc acceptarum interpretationem aſſequi valeas. perge verò Anaſtaſius:

XV. *Denique eius beatitudo fecit & pharum maiorem in eadem beati Petri Eccleſia in typum Crucis, qui pendet ante presbyterium, habentem candelas mille trecentas ſeptuaginta, & conſtituit vt quater in anno ipſum pharum accenderetur, id eſt, in Natali Domini, in Paſcha, in natali Apoſtolorum, & in natali Pontificis. item præfatus ſanctiſſimus Pontifex fecit in ea baſilica calicem fundatum argenteum penſantem libras quinque, quem & poſuit in presbyterio pro eo qui perierat temporibus domni Pauli Papæ. nam & in Eccleſia beati Andreæ Apoſtoli ſita iuxta eandem beati Petri Apoſtoli Eccleſiam *ciborium nouum ex argento puriſſimo iſdem beatiſſimus Pontifex fecit, quod penſat libras centum triginta quinque.* & inferiùs rurſum de his quæ ſpectant ad eandem baſilicam, de ipſius ornatu ſumptuoſo.

Hic verò egregius ſacerdos ob nimium amorem beati Petri Apoſtoli, totam eius Confeſſionem ex auro puriſſimo in laminis cum diuerſis hiſtorijs compte ornauit penſantem ... librarum ..., & poſtem ſuperiorem eiuſdem ſacræ Confeſſionis auri mundiſſimi librarum tredecim, pari modo & liminare aſſiſtens eiuſdem Confeſſionis auri mundiſſimi librarum viginti quinque. Abſidem verò altaris ſuper eandem Confeſſionem atque dextra læuaque pariter iuxta gradus iam dictæ Confeſſionis, addens in ea argenti libras centum triginta ſex, cartaſium renouauit, eiuſque hiſtorijs ex auro puriſſimo librarum centum & octoginta ditiſſime decorauit. Similiter & canthara in eadem Eccleſia dicti Apoſtoli numero decem renouauit, addens in eis argenti libras centum.

XVI. *Ante ianuas verò argenteas fecit caniſtros argenteos penſantes libras triginta ſex, ſimili modo & ex auro caniſtra argentea duodecim penſantes libras quadraginta quinque. In eadem quoque B. Petri Eccleſia per diuerſas coronas fecit delphinos ex argento librarum centum.* & paulo pòſt: *Et in Eccleſia B. Petri per diuerſa oratoria caniſtra argentea numero duodecim ſimul librarum quadraginta, & rugas in presbyterio à parte virorum & mulierum ex argento puriſſimo quinquaginta, librarum centum triginta ..., alias rugas in caput presbyterij ante Confeſſionem ex argento penſantes ſimul libras centum tres.* & inferiùs: *Item ſcyphum aureum & calicem in baſilica B. Petri Apoſtoli in quotidiano miniſterio ex auro puriſſimo penſantes ſimul libras viginti quinque.* & paulò pòſt: *In altari maiori Eccleſiæ B. Petri Apoſtoli fecit ex auro puriſſimo diuerſis hiſtorijs ponderis librarum quingentarum nonaginta duarum. Et intùs in Confeſſione imaginem in eadem Euangeliorum ex auro obrizo librarum viginti: ſimul & cancellos ante eandem Confeſſionem ex auro puriſſimo penſantes libras quinquaginta ſex. Quæ ſunt ſimul quæ ſunt in altari aureo, & in ſacra ... circa Confeſſione, & in ambone Euangeliorum, & in poſtibus inferioribus & ſuperioribus atque cancellis ſimul & corpore auri obrizi libræ mille trecentæ viginti octo.*

XVII. Quod rurſum ad eiuſdem baſilicæ ornatum ſpectat, hæc poſteà apud eundem Anaſtaſium leguntur: *Fecit etiam ter beatus ille imagines ſex laminis argenteis inueſtitas, ex quibus tres poſuit ſuper rugas, quæ ſunt in introitu Eccleſiæ presbyterij, vbi & regularem ex argento inueſtitum fecit & poſuit ſuper eandem regularem præfatas tres imagines in medio argenteas, vnam quidem pictam habentem vultum Saluatoris, & in vtriuſque lateribus imagines habentes depictas, vnam beatæ Dei Genitricis, & aliam beati Gabrielis Archangeli in ſuperiore ...eſt, in medio presbyterij faciens alium regularem ex argento inueſtitum, conſtituit ſuper eum tres reliquas imagines, in medio quidem habentes præfiguratum vultum ſanctæ Dei Genitricis, & ex duobus lateribus vnam habentem vultum depictum S. Andreæ Apoſtoli, & aliam ſancti Ioannis Euangeliſtæ ...*

(vt dictum eſt) *ex laminis argenteis mira pulchritudinis facta deaurauit, in quibus imaginibus poſuit libras centum.* & inferiùs: *Idem præſtantiſſimus Antiſtes fecit in Eccleſia B. Petri Apoſtoli ad corpus eius imagines, quæ dudum ex argento factæ erant, Saluatoris, ſanctæ Dei Genitricis, ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli atque Andreæ de auro puriſſimo miræ magnitudinis, penſantes libras ducentas: ipſe verò præcipuus Pontifex fecit imaginem ex laminis argenteis deauratis habentem effigiem Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, quæ poſita eſt ſuper introitum baſilicæ B. Petri Apoſtoli, vbi portæ argenteæ exiſtunt, quæ penſant libras quinquaginta.*

XVIII. TVRRIS EXTRVCTA IN BASILICA. In his verò quæ ad ædificium ſpectant eiuſdem baſilicæ hæc apud eundem Anaſtaſium habentur: *Pro honore B. Petri Apoſtolorum principis & ornatu ipſius ſancti Patriarchij inſtruxit & ædificauit ibidem nouiter turrim miræ pulchritudinis decoram, cohærentem porticui quæ aſcendit ad balneum, vbi & deambulatorium ſcilicet ſolarium ſuum cum cancellis æreis miræ pulchritudinis conſtrui fecit. Sed & porticum ipſam quæ vetuſtate diruta erat, vtiliter renouauit, & picturis atque marmoribus eamdem turrem & cuncta ædificia ab eo nouiter reparata decorauit.* & poſt nonnulla: *Cameram verò B. Petri Apoſtolorum principis in omnibus deſtructam atq; dirutam reſtituit atque pinxit diuerſis coloribus.* rurſùm de his quæ ſpectant ad eandem baſilicam: *Duos eius gradus maiores qui aſcendunt in atrium ſimul, & qui ex duabus porticibus aſcendunt in eandem Eccleſiam, ex vtriuſque lateribus renouauit: ſed & cunctum pauimentum ipſius Eccleſiæ, vbi marmora confracta erãt, adhibitis alijs pulcherrimis ac melioribus marmoribus renouauit, porticum verò ex vtriuſq; lateribus ſupraſcriptæ Eccleſiæ, in quibus confractæ trabes inerant, & tectum quod ruinæ vicinum poſitum erat, poſitis nouis trabibus, & ipſum tectum nouiter faciens, reſtaurauit.* ſubjicit verò de Forma Sabbatina, quæ eidem Eccleſiæ affluenter aquas miniſtrabat, ab eo reſtaurata his verbis:

XIX. FORMA SABBATINA RESTAVRATA. *At verò per euoluta viginti annorum ſpatia, Forma quæ vocatur Sabbatina nimis confracta exiſtens, per quam decurrebat aqua per Centenarium in atrium B. Petri Apoſtoli, ſimul & in balneum iuxta eandem Eccleſiam ſitum, vbi fratres noſtri, Chriſti pauperes, qui ad accipiendam eleemoſynam in Paſchalem feſtiuitatem annuè occurrere & lauari ſolebant, & ex qua diuerſa molæ macinabãt, aqua ex eadem Forma, neq; in atrium B. Petri, neq; intra ciuitatem decurrebat, dum ipſa Forma (quod dictum eſt) diruta extitit ob arcus ipſius Formæ magnã altitudine conſtructos à fundamentis demolitos atque deſtructos, vt nulla ſpes videretur eſſe eoſdem arcus vel fractam Formam reædificandi atq; reſtaurandi: ipſe beatiſſimus ac ſanctiſſimus Præſul aggregans multitudinem populi per ſemetipſum ad faciendam & reſtaurandã eamdem Formam præparauit, & tantã curam & ſolicitudinem in eiuſdem Formæ fabricã exhibuit, quod eam nouiter à fundamento renouauit atq; reſtaurauit. Et confeſtim per Centenariũ ex eadem Forma in atrium S. Petri aqua decurrebat. Et iam per nimium neglectum & incuriam plumbum ipſius Cẽtenarij furtim iam plurima ex parte exinde ſublatum fuiſſet, & reliquum plumbum cõquaſſatum fuiſſet, protinus idem Paſtor, addita multitudine plumbi, ipſum Centenarium nouiter fecit, & Deo auſpice aqua in atrium B. Petri ſimul, & in præfatum balneum, verùm etiam & intra ciuitatem, id eſt, in* * *Cœnaculum vbi molendina macinabant, ſicut antiquitùs abundanter decurrere fecit.* & inferiùs: *Idem verè ſanctiſſimus Præſul portas æreas maiores miræ magnitudinis decoratas ſtudiosè à ciuitate Peruſina eas deducens, in baſilicam B. Petri Apoſtoli ad turrem comptè erexit.*

TRABES RENOVATÆ. Rurſum quod pertinet ad reſtaurationem eiuſdem baſilicæ hæc ibidem: *Simili modo & in famoſiſſima toto orbe terrarum præclara & veneranda baſilica B. Petri Apoſtolorum principis per olitana tempora vetuſtiſſimas trabes, quæ ibidem exiſtebant cernens idem præcipuus Pontifex, mittens Ianuarium Veſtiarium ſuum, cognoſcens eam idoneam perſonam, cum multitudine populi mutauit ibidem trabes numero quatuordecim, atq; tectum eiuſdem baſilicæ S. Petri, & protinus nouiter reſtaurauit.* & inferiùs de via quæ ducebat ab Vrbe ad baſilicam eamdem hæc habet:

XX. * præſagus. *Hic item* * *præſagus vir conſiderans plurimi populi ſalutem, ſuper ripam fluminis porticum, quæ ducit ad beatum Petrum Apoſtolum arctam & anguſtam exiſtentem, per quam viam tranſeuntes ad eundem beatum Petrum Apoſtolorum principem peruenie-bant: plus quàm duodecim mille tufos in littore aluei fluminis in fundamentis ponens, à ſolo vſque ad tectum miræ magnitudinis porticum, vſque ad gradus beati Petri reſtaurauit.* & de relictis bonis eidem baſilicæ in vſum pauperum, hęc idem auctor habet: RESTAVRATA PORTICVS.

Huius temporibus defunctus Leoninus Conſul & dux, poſtmodum verò monachus, ob veniam ſuorum delictorum reliquit tres vncias maſſæ * *Ariciana, quã ex hæreditate parentum ſuorum fruebatur, ſitã longè ab hac Romana Vrbe milliario decimoſexto viã Ardeatinã, in qua & Eccleſia B. Ediſtij eſſe dignoſcitur: quam ipſe beatiſſimus Papa conſtruens, fabricis decorauit, ampliauitq; ad eaſdem tres vncias ſupradictæ maſſæ Aricianæ alias tres vncias à Petro Comite, atque Agnete relicta Agathonis ſcriniarij, & Theodora relicta quondã Dominici Præfectorij addidit: fines enim ex omni parte conquiſiuit, & datã dignã compenſatione, nemini vim inferens, ſed magis (vt condecet patri) cuncta ſecus eumdem locum emit prædia, & Domum cultam beato Petro eundem locum iure perpetuo ſtatuit permanendum. Quam & domum cultam ſancti Ediſtij vocant vſque in hodiernum, pariter & maſſa quæ vocatur* * *Acutiaſa, quæ iuxta eamdem Domum cultam eſſe videtur, ab eodem Leonino beato Petro conceſſa eſt.* obtulit & villam beato Petro quæ Capracorum dicebatur, de qua inferiùs. * Ariciana DOMVS CVLTA S. EDISTII. * Auſiſana

XXI. DE PSALMODIA S. PETRI. Quod verò ſpectat ad cultum diuinum in pſalmodia in eadem baſilica exhibendum, hæc apud eumdem Anaſtaſium habentur: *Hic beatiſſimus Præſul diuinã inſpiratione ignitus, conſtituit in monaſterio S. Stephani cata Barbaram Patricium ſito ad beatum Petrum Apoſtolum congregationem monachorum, vbi & Abbatem idoneam perſonam ordinans, ſtatuit vt ſedulas laudes in Eccleſia S. Petri perſoluãt, ſicut & cætera tria monaſteria, vt duo monachi pro latere Deo noſtro canãt laudes, quoniam ipſum monaſterium in magna deſidia, incuria, & negligentia poſitum erat, & nullum diuinum officium cultus ibidem exhibebatur.* Hæc ſunt quæ ſpectant ad baſilicam ſancti Petri diuerſis in locis in Hadriano apud Anaſtaſium recitata, ſuo ordine collocata: quod & fecimus in ijs quæ pertinent ad alias Vrbis Eccleſias, de quibus ſingulis ex eodem auctore dicendum eſt, atque in primis de baſilica ſancti Pauli. ait enim:

DE BASILICA S. PAVLI. *Idem beatiſſimus Pontifex in Eccleſia beati Pauli Apoſtoli veſtiuit corpus eius Doctoris mundi* (Confeſsionem ſcilicet vbi corpus eſt ipſius) *ex laminis argenteis penſantibus libras triginta, quas addidit idem ſanctiſſimus Præſul, quoniam argentum illud quod primitùs erat, nimis confractum exiſtebat. Item fecit in eadem baſilica beati Pauli cortinam maiorem iuxta ianuas principales ex pallijs* * *quadraplis ad inſtar cortinæ quam in Eccleſia beati Petri fecit: ſed aliam cortinam maiorem fecit ex pallijs quadraplis, quæ pendet ſub arcu maiori ſub eodem altari. Etiam per diuerſos arcus eiuſdem Eccleſiæ ex pallijs quadraplis fecit vela numero ſeptuaginta quinque. Atrium verò beati Pauli Eccleſiæ, quod antea nimis deſolatum exiſtebat (nam ibi boues & caballi ingrediebantur ad pabulandum propter herbam quæ ibidem naſcebatur) inſpiratus à Deo idem ſummus Pontifex ex marmoribus pulchris ſternere fecit.* & rurſus inferiùs de eiuſdem baſilicæ alijs ornamentis. * quadruplis

XXII. ORNAMENTA BASILICÆ S. PAVLI. *Idem ſanctiſſimus Pontifex fecit in baſilica B. Pauli Apoſtoli ex laminis argenti imagines tres, quæ ponuntur ſuper rugas in introitu presbyterij, vnam quidem habentem depictum vultum Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, & in vtroq; latere imagines depictas habentes effigies Angelorum vigintiquatuor.* & inferiùs. *In Eccleſia B. Pauli, ad inſtar eorum quæ fecerat in baſilica S. Petri fecit delphinos argenteos cum catenis penſantes libras centum octuaginta,* & poſt aliqua.

Fecit & in Confeſsione B. Pauli Apoſtoli ex auro puriſſimo imaginem in modum Euangeliorum, ſeu Euangeliſtarum, *inuſuper eiuſdem ſanctiſſimũ corpus, penſantem libras viginti.* & poſt multa: *Hic idem eximius Papa altare beati Pauli Apoſtoli vnà cum eiuſdem Confeſsionis foribus auro mundo ſacras deſignans hiſtorias mirificè ornauit, penſante libras centum triginta.* Et paulo poſt: *Hic ipſe almiſſimus Præſul fecit in baſilica beati Pauli Apoſtoli patenam ex auro obrizo, & calicem, penſantes ſimul libras viginti.*

DE RESTAVRAT. BASILIC. De his verò quæ ſpectant ad reſtaurationem eiuſdem baſilicæ, idem auctor ex ordine quo ſunt facta ſcribens

hæc ſuperiùs habet: *Reſtaurauit baſilicam S. Pauli: cernens ibidem exiſtentes trabes è priſcis temporibus iã ruituras fecit ſicut ſuperiùs dictum eſt in baſilica principis Apoſtolorũ, cuncta diſponens per Ianuarium Veſtiarium ſuum cũ multitudine populi.* Sed *& ipſe ter beatiſſimus Paſtor per ſemetipſum frequentans totã noviter reſtaurauit, in qua & mutauit ibidem trabes maiores triginta quinque, & per circuitum eandem baſilicam renouauit.* & poſt plurima: *Porticum verò quæ ducit ad B. Apoſtolum à porta vnà cum Eccleſia S. Eupli vſq; ad prædictam Eccleſiam S. Pauli de nouo reſtaurauit.*

XXIII. DE DONIS OBLATIS BASILIC. LATERANENSI.

De his verò quæ ſpectant ad baſilicam Lateranenſem, idem auctor hæc habet: *In baſilica Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti iuxta Lateranas ſimiliter fecit veſtem de ſtauracin, ſed & cortinam maiorem ex pallijs * quadraplis; ſed & per diuerſos arcus vela ſerica numero quinquaginta ſeptem, omnia ex pallijs quadraplis, ſeu ſtauracinis.* Et poſt multa iſta ſubijcit: *In Eccleſia Saluatoris quæ vocatur Conſtantiniana fecit ante veſtibulum altaris aureas tres gabathas penſantes libras decem.* & inferiùs: *In Eccleſia Conſtantiniana fecit delphinos argenteos librarum triginta.* Et rurſum, quod ad reſtaurationem pertinet: *Item & baſilicam Saluatoris, quæ Conſtantiniana vocatur iuxta Lateranenſe Patriarchium in ruinis poſitam noviter reſtaurauit, & quadriporticum & fornices, ſicut in Eccleſiis beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, renouauit, in qua trabes maiores mutauit quindecim.*

* quadrupla

DE PSALMODIA IBI CONSTITVTA.

Rurſum de his quę ſpectant ad eiuſdem Eccleſię ſacrarũ laudum functionem hæc ibidẽ habentur: *Hic idem beatiſſimus & Apoſtolicus vir cum diligentiſſima inquiſitione reperiſſet monaſterium Honorij Papæ in nimia deſolatione propter quorundam negligentiam, diuinâ inſpiratione motus, noviter ædificauit, atq; ditauit, & Abbatem cũ cæteris monachis regulariter ibidem vitam degentes ordinauit, & conſtituit eos, vt in baſilica Saluatoris, quæ Conſtantiniana dicta eſt, iuxta Lateranenſe Patriarchium poſita, officium celebrarent, hoc eſt Matutinam horã, Primam, Tertiam, Sextam, ſed & Nonam etiam & Veſpertinam; & quidem ab vno choro monachi monaſterij S. Pancratij ibidem poſito, ab altero monachi monaſterij ſanctorum Andreæ & Bartholomæi, Honorij Papæ, quatenus pijs laudibus pariter pſallentes hymniſoni chori lætâ reſonarent cantu, reddentes Domino glorioſum melos, perſæpiùs memorantes venerandi Pontificis nomen, ſcilicet in * hebræum memoriale eius pangentes carminibus,* hæc de his ibi.

XXIV. AQVA CLAVDIA REVOCATA.

Sed & de reſtituta ab eodem Pontifice aqua Claudia in baſilicam Lateranenſem hæc habet: Tum verò Forma quæ Claudia vocatur per annorum ſpacia demolita eſſe videretur, vnde in balneum Lateranenſibus de ipſa aqua lauari ſolebat, & in baptiſterio Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, & in plures Eccleſias in die ſancto Paſchæ decurrere ſolebat, & cũ modica aqua de prædicta Forma decurreret: profiſciſcens præcipuus & euangelicus Præſul aggregans multitudinem populi à partibus Campaniæ, per ſemetipſum ad fabricandam & reſtaurandam eamdem Formam toto viribus properauit, & tantam curam & ſolicitudinem in eius Forma fabrica exhibuit, & eam noviter renouauit & reſtaurauit: atq; cõfeſtim ex eadem Forma aquam in præfata balnea, & intus ciuitatem, ſicut antiquitùs, abundanter decurrere fecit, hæc ibi.

FORMA AQVAE VIRGINIS RESTITVTA.

Et poſt aliqua de Forma aquæ Virginis habet iſta: *Hic idem almiſſimus Præſul diuinâ inſpiratione repletus, & miſericordiâ motus, Formam quæ Virginis appellatur, quæ per annorum ſpacia demolita atq; ruinis plena exiſtebat; perſpiciens hic benigniſſimus & pius Paſtor noviter eam reſtaurauit, quæ in tantam abundantiam aquæ profluxit, vt totam penè ciuitatem ſatiaret.* & de alia Forma Iouia nuncupata, hæc ait: *Item ipſe ſanctiſſimus Præſul Formam quæ Iouia vocatur, quæ euoluta viginti annorum ſpacia conquaſſata iacebat, à fundamentis reſtaurare fecit.*

XXV. DE BASILICA S. MARIAE AD PRÆSEPE.

Iam verò quæ in baſilica Dei Genitricis Ad Pręſepe dicta apud eumdem Anaſtaſium leguntur facta ab Hadriano Pontifice, hic reddamus: *In primis habet hæc de veſtibus altaris, velis atque cortinis: In Eccleſia ſanctæ Dei Genitricis Ad præſepe fecit veſtes duas ſuper altare maius, vnam ex auro puriſſimo, atque habentem Aſſumptionem ſanctæ Dei Genitricis, & aliam de ſtauracin ornatam in circuitu blattis. Fecit & in ea Eccleſia cortinas maiores pallijs * quadraplis ad ſimilitudinem earum quas fecit in Eccleſia ſancti Petri, ſed & per diuerſos arcus eiuſdem baſilicæ vela fecit ex pallijs quadraplis numero quadraginta duo.* Et poſt multa: *In baſilica ſanctæ Dei Genitricis quæ eſt Ad præſepe, in altare ipſius præſepij fecit laminas ex auro puriſſimo hiſtorias depictas penſantes libras centum quinque. Et intra ſupra Confeſſionem tabulas duas ex argento penſantes libras quindecim.* Et paulò poſt: *In baſilica beatæ Dei Genitricis Ad præſepe fecit delphinos argenteos per diuerſas coronas penſantes libras viginti quatuor.*

* quadrupla

Sed & de his quæ ſpectant ad ſacrarum laudum functionem à monachis exhibendam idem hæc habet: *Monaſterium ſanctorum Hadriani atq; Laurentij, quod in ruinam ceſſebat, & à priſcis temporibus tantummodo * [illegible] inhabitabatur: ipſe verè egregius Artifex a nouo [illegible] prædictorum ſanctorum videlicet Hadriani atq; Laurentij [illegible] * ædificauit, in quo multa donauit tam in auro quàm in argento, ſeu agris atq; familijs, diuerſiſq; peculijs, & mobilibus, & conſtituit in baſilica Dei Genitricis Mariæ Ad præſepe, ſicut in aliis monaſterijs ibidem conſtitutis, Deo die noctuq; [illegible] cere laudes.* Sed & de reparatione eiuſdem [illegible] ferius: *In baſilica ſanctæ Dei Genitricis Ad præſepe, [illegible] maiores numero viginti.*

In baſilica autem S. Laurentij hæc ab eodem Hadriano Pontifice facta eſſe narrantur: *Fecit in baſilica beati Laurentij Martyris foris muros ſcilicet, vbi ſanctum corpus eius quieſcit, veſtem de ſtauracin; & in eius Eccleſia maiori ſimiliter fecit veſtem. Sed & tectum eiuſdem B. Laurentij [illegible] quæ iam diſtecta erat, & trabes eius conquaſſatas [illegible].* & poſt multa rurſum hæc habet: *Fecit idem præſul in [illegible] Confeſſione B. Laurentij Martyris foris muros, in [illegible] ro puriſſimo in modum Euangeliorum, eiuſdem B. Laurentij [illegible] continentem.* ac rurſus inferiùs:

Similiter & in Eccleſia B. Laurentij Martyris foris muros fecit ex auro puriſſimo patenam cum calice penſantem ſimul libras quindecim. Item de porticu S. Laurentij: *Porticum quæ [illegible] ad ſanctum Laurentium foris murum, à porta vſque ad eamdem baſilicam de nouo conſtruxit, & ipſam baſilicam S. Laurentij [illegible] ſtaurauit, immò & Eccleſiam ſancti Stephani iuxta eam [illegible] bi corpus ſancti Leonis Epiſcopi & Confeſſoris requieſcit [illegible] vndique renouauit vnà cum cœmeterio beatæ Cyriacæ [illegible] ſitum eius. Inſuper in dicta Eccleſia fecit vela ex pallijs ſtauracis viginti, linea viginti.*

Quæ autem fecerit in baſilica S. Mariæ Transtiberim [illegible] titulo Calliſti, hæc ab eodem auctore notantur diuerſis locis, atque primùm: *Itemq; titulum ſanctæ Dei Genitricis ſemperq; Virginis Mariæ, quæ vocatur Calliſti Transtiberim, [illegible] no in integrum ex omni parte reſtaurauit.* Et inferiùs: [illegible] *ea canistra quinque argentea, penſantia ſingula [illegible].* Et de Eccleſia S. Mariæ Ad Martyres habet [illegible] *Dei Genitricis Ad Martyres ſimili modo fecit vela de pallijs [illegible] cis numero viginti, & linea viginti.* Et inferiùs: *In Eccleſia [illegible] Mariæ quæ Ad Martyres vocatur renouauit [illegible] quod ex vetuſtate conſumptum erat, & addidit [illegible] bras ſexaginta. & in præſbyterium [illegible] arcum in eadem venerabili Eccleſia fecit de argento penſantem libras duodecim.*

De Eccleſia autem S. Marci [illegible] eodem Pontifice collata idem auctor affirmat: *Eccleſia verò [illegible] ci, cuius tectum erat iam vetuſtate putridum, ruinam [illegible] ſitis vetuſtiſſimis trabibus, & aliis appoſitis noviter, [illegible] atque porticum in circuitu fecit, eamq; Eccleſiam [illegible] cum verò tres qui vetuſtiſſimi erant, addens ipſe [illegible] penſantes libras argenti duodecim, noviter fecit. [illegible] ſuper altare maius fecit veſtem de ſtauracin [illegible]. Fecit & in ea vela numero viginti ſeptem, ſimiliter & [illegible] ex ijſdem pallijs quadraplis [illegible] fecit. & inferiùs: [illegible] dicta baſilica S. Marci fecit duos arcus argenteos [illegible] ſantes ſimul libras quinquaginta quinque, pariter & [illegible] miſteriales à Calice [illegible] ex auro puriſſimo [illegible] penſantes libras nouem & ſemis. & in [illegible] tritoris ſui fecit patenam & calicem ex auro obrizo, [illegible] pariter libras vndecim, & calices argenteos quatuor [illegible] libras duodecim.*

De Baſilica verò SS. Apoſtolorum iſta habet: [illegible] *quoque Apoſtolorum in Via lata, porticus in circuitu [illegible] quas antea in ruinas [illegible] non complens [illegible] Dei præceptis [illegible]*

ſimul & tectum. Sed & apſidem ipſius Eccleſiæ cernens iam ruinæ vicinam exiſtere, cancanis ferreis eandem apſidem cõfirmare fecit, & ita eam renouauit. Fecit & veſtem in eadem Eccleſia ſuper altare maius de ſtauracio. Et inferiùs: *Fecit in eadem baſilica vela de palliis ſericis numero viginti, & linea viginti.* Et poſt iſta.

Item ter beatiſsimus Præſul in baſilica maiore, quæ appellatur ſanctæ Dei Genitricis, quæ eſt iuxta baſilicam beati Laurentij Martyris & Leuitæ, vbi corpus eius requieſcit foris muros huius ciuitatis Romanæ obtulit vela de ſtauracio, ſiue quadrupli numero quindecim.

S. PANCRATII MONASTERIVM. De baſilica verò S. Pancratij hæc idem: *Simili modo fecit & in baſilica B. Pancratij Martyris, quæ eſt foris muros huius ciuitatis Romanæ, vela de ſtauracio ſeu Tyria numero triginta octo.* & inferiùs: *Item in baſilica S. Pancratij monaſterium, vnà cũ monaſterio S. Victoris, ibidem ſitum reparauit.*

S. VALENTINI ECCLESIA. S. LAVRENTII AD TAVRELLVM. *In baſilica autem beati Valentini, ſimili modo fecit veſtem de ſtauracio.* & inferiùs: *Tectum verò baſilicæ beati Laurentij ad Taurellum dum nimis vetuſtiſsimum eſſet, omnes eius trabes nouas ibidem poſuit, eumq; reſtaurauit, ſimulq; & veſtem de quadruplo ſuper altare eiuſdem Eccleſiæ fecit & obtulit.*

XXIX. S. FELICIS IN PINCIS. *Baſilicam verò B. Felicis poſitam in Pincijs, quæ in ruina erat, & tectum eius diſcoopertum exiſtebat facto eodem tecto, nouiter ipſam Eccleſiã reparauit, & veſtem ſuper altare eius de quadrapla faciens, obtulit.*

S. LAVRENTII IN DAMASO. *Renouauit etiam & tectum baſilicæ S. Laurentij quam Damaſi dicunt, vbi & veſtem ſuper altare eius de ſtauracio obtulit; ſimulq; & aliam veſtem poſt altare fecit, vbi requieſcit corpus S. Damaſi.* & paulò poſt.

PETRI ET MARCELLINI. *Cœmeterium item Petri & Marcellini via Lauicana iuxta baſilicam B. Helenæ renouauit, & tectum eius, id eſt S. Tiburtij, & eorundem SS. Petri & Marcellini nouiter fecit, quoniam nullus erat iam deſcenſus ad ipſa ſancta corpora.*

S. HADRIANI. *Item in baſilica beati Hadriani fecit cereoſtrata argentea penſantia libras duodecim, ſimul & laudanas duas ex argento penſantes libras octo, quas poſuit ſuper rugas presbyterij, vbi arcus de argento exiſtit. Fecit etiam & veſtes duas de ſtauracio, vnã ſuper altare beati Hadriani, & aliam ſuper altare S. Martinæ, ſed & vela de palliis quadraplis numero quindecim in eadem Eccleſia fecit.* & poſt multa,

XXX. SS. COSMAE ET DAMIANI. *Idem egregius Præſul baſilicam beati Hadriani Martyris, & SS. Coſmæ & Damiani, quas de nouo reſtaurauit, diaconias conſtituit, in quibus & multa bona fecit per ſuam ſempiternam memoriam, concedens eis agros, vineas, oliueta, ſeruos, & ancillas, et peculia diuerſa atq; res mobiles, vt de redditibus eorum crebris exactionibus diaconia proficientes pauperes Chriſti reficerent. In præfata verò diaconia S. Hadriani obtulit ex argento canistra duodecim, amam vnam, ſcyphum vnum, patenam vnam, calicem vnum, amulam offertoriam vnam, penſantes omnes libras ſexaginta ſeptem.* Et de iiſdem diaconijs inferiùs: *Item in baſilica beatorum Coſmæ & Damiani ſimiliter obtulit calicem & patenam de auro obrizo, penſantes omnes libras vndecim. Verùm etiam in diaconia S. Hadriani patenam & calicem ex auro mundo obtulit, penſantes item libras vndecim. Fecit & in diaconia S. Hadriani arcus argenteos duos penſantes libras viginti.* & de eadem: *Eidẽ altari veſtem de ſtauracio fecit, ſimul & cortinam ante baſilicam ex palliis de quadraplis, necnon vela ex eiſdem quadraplis numero viginti, linea viginti.*

S. MARTINI. *Et in Eccleſia S. Martini fecit arcus argenteos tres penſantes libras triginta.*

S. CLEMENTIS. *Tectum verò tituli B. Clementis, quod iam caſurum erat, poſitum in regione tertia reſtaurauit. Necnon in baſilicam beati Silueſtri Confeſſoris atq; Pontificis ſitam in Orphea, quæ in ruinis poſita erat, & tectum eius dirutum erat facto tecto, ipſam Eccleſiam renouauit.* & poſt aliqua.

S. IANVARII. *Tectum deniq; baſilicæ B. Ianuarij Martyris ad portam B. Laurentij Martyris & Leuitæ reſtaurauit.*

ABDON ET SENNEN. *Item in cœmeterio beatorum Martyrum Abdon & Sennen foris portam portuenſem, veſtem de ſtauracio fecit atque obtulit.* Et inferiùs: *Simulq; etiam baſilicam ſanctorum Abdon & Sennen, atque beatæ Candidæ, vnà cum cæteris Sanctorum cœmeterijs pariter renouauit.*

XXXI. S. PRISCAE. *Tectum denique tituli S. Priſcæ quod iam caſurum erat, in ruinis poſitum nouiter fecit, vbi & veſtem de ſtauracio fecit.* Et inferiùs.

In baſilica S. Stephani Protomartyris in Cælio monte fecit vela de ſtauracio, ſeu Tyria numero viginti. Et poſt multa de eadẽ baſilica hæc addit: *Pariter & in baſilica beati primi Martyris Stephani ſita in Cælio mõte, quæ per olitana tempora marcuerat, maximas deferens trabes, tam vaſtam molem baſilicæ porticum mirificè intrinſecus & extrinſecus renouauit.* Et rurſum. S. STEPHANI.

In baſilica B. Apollinaris ſimili modo vela de octaplo numero decem, & linea decem fecit. Et inferiùs. S. APOLLINARIS.

Item in baſilica B. Valentini Martyris, quæ ſita eſt foris muros huius ciuitatis Romanæ ſimiliter fecit vela de ſtauracio, ſeu octaplo numero vigintiduo, & linea vigintiduo. & inferiùs. S. VALENTINI.

Titulum B. Suſannæ Martyris inter duas domos ſitam iuxta ſanctum Quiriacum, cuius tectum iam caſurum erat, & in ruinis poſitum nouiter reſtaurauit. Similiter & titulum beati Quiriaci Martyris, & Eccleſiam S. Laurentij ad Formoſam pariter reſtaurauit. Sed & de alia Eccleſia S. Laurentij in Palatino ſita, & de monaſterio ibi poſito ita ſubijcit. S. SVSANNAE. S. QVIRIACI.

Item hic almificus Præſul monaſterium S. Laurentij, quod in Palatinis deſertis reperit, nouiter reſtaurans & ditans, coniunxit cum alio monaſterio iuxta ipſum poſito S. Stephani, quod cognominatur Baganda, & ordinauit monachos, & conſtituit vt in titulo beati Marci Pontificis & Confeſſoris officio fungerentur, id eſt Matutina hora, Prima, Tertia, Sexta, atq; Nona, & Veſpertina pſallerent pro requie animæ ſuæ. & inferiùs. S. LAVRENTII IN PALATINO.

XXXII. S. MARIÆ IN SCHOLA GRAECA. *Diaconiam verò ſanctæ Dei Genitricis ſemperq; Virginis Mariæ Scholæ Græcæ, quæ appellatur Coſmedin dudum breuem in ædificijs exiſtẽtem ſub ruinis poſitam reſtaurauit: nam maximum monumentum de Tiburtino tufo ſuper eam dependens ſuper amnem Circi, plurimam multitudinem populi congregans, multamque lignorum ſtruem incendens, demolitus eſt: ſimulque collectionem ruderum mundans, à fundamentis ædificans prædictam Eccleſiam vltrò citroq; ſpacioſè dilatans, treſq; apſides in ea conſtituens præcipuus Antiſtes, verè Coſmedin ampliſsimam à nouo reſtaurauit.*

S. LAVR. IN LVCINA. *Paritérq; reſtituit titulum beati Laurentij Martyris quem Lucinæ dicunt, ſeu Eccleſiam beati Martini ſitam iuxta titulum beati Silueſtri.*

S. AGAPITI. *Simili modo Eccleſiam B. Agapiti Martyris foris muros iuxta S. Laurentium poſitam reparauit: quæ à priſcis temporibus marceſcens in ruinis defecerat: eam verò vnà cum porticibus idem Antiſtes feruens amore Dei è nouo miro decore reſtituit.*

S. SIXTI. S. EVSEBII. *Item titulum S. Sixti renouauit. Itemq; titulum S. Euſebij vndiq; renouauit.* & paulò poſt.

BASILICA HIERVSALEM. *Verùm etiam baſilicam Hieruſalem quæ in Seſſoriano ſita eſt, in qua trabes olitanæ,* id eſt veteres, *marcuerant, nouas eas in omnibus reſtaurauit.*

XXXIII. S. PETRI AD VINCVLA. *Pariter templum Apoſtoli, quod appellatur Eudoxiæ, ad Vincula totum reſtaurauit,* & inferiùs: *In titulo Eudoxiæ, videlicet beati Petri Apoſtoli ad Vincula fecit canistra duodecim penſantia ſimul libras triginta ſex, & delphinos per diuerſas coronas triginta quinque penſantes libras octo.*

SS. RVFFINAE ET SECVNDAE. *Item baſilicam ſanctarum Ruffinæ & Secundæ, quæ ponitur in Epiſcopio Siluæ Candidæ, quæ olitana vetuſtate marcuerant, vnà cum baptiſterio, ſummo ſtudio renouauit.*

S. PETRI IN VIA APPIA. S. IOAN. EVANG. *Sicut & baſilicam beati Petri ſitam in Via Appia in ſilice vltra S. Thomam Apoſtolum non procul à trigeſima, deſolatione & ruinis præuentam de nouo vnà cum baptiſterio reſtaurauit mole magnitudinis decoram.* & poſt nonnulla: *Eccleſiam beati Ioannis Euangeliſtæ ſitam iuxta portam Latinam ruinis præuentam in omnibus renouauit.*

SS. APOSTOLOR. *Verùm etiam Eccleſiam Apoſtolorum foris portam Appiam milliario tertio, in loco qui appellatur Catacumbas, vbi corpus beati Sebaſtiani Martyris cum alijs requieſcit, à ruinis præuentam reſtaurauit.*

S. PVDENTIANAE. *Item & titulum Pudentis, id eſt, Eccleſiam S. Pudentianæ in ruinis poſitam nouiter reparauit.*

S. THEODORI. *Sed & baſilicam S. Theodori ſitam intra Velum iuxta Domũ cultam Sulpicianam reſtaurauit.*

S. PETRI. *Item baſilicam S. Petri poſitam in Maſſa merulana per vetuſta tempora dirutam renouauit.* & inferiùs.

S. PETRONILLAE. *Hic fecit in baſilica beatæ Petronillæ ad beatum Petrum Apoſtolum arcus argenteos ſex penſantes libras quinquaginta.*

S. PRAXEDIS. *Titulum verò S. Praxedis ex parte ruentem reſtaurauit.*

XXXIV *Baſilicam S. Eugeniæ [illegible] foris de nouo reſtaurauit.*

S. EVGENIAE. tur, de qua baſilica rurſus inferiùs hæc habet: *Porrò in baſilica S. Eugeniæ vt iugiter illic Domino cãtarent laudes, videlicet horâ Primâ, Tertiâ, Sextâ, Nonâ, Veſpertinâ, & Matutinâ. In qua et plura dona obtulit, id eſt agros, vineas, domos, ſeruos et ancillas cum diuerſis peculijs & cæteris mobilibus rebus.*

SS. GORDIANI ET EPIMACHI. COEMETERIA RESTAVRATA. *Simili modo baſilicam S. Gordiani atq; Epimachi, & cœmeterium eiuſdem Eccleſiæ renouauit.*

Cœmeterium ſanctorum Simplicij & Seruiliani atq; Quarti & Quinti Martyrum & B. Sophiæ vnà cum cœmeterio S. Tertullini foris portam Latinam renouauit.

Necnon & Eccleſiam beatorum Tiburtij & Valeriani atque Maximi renouauit.

Item baſilicam S. Zenonis vnà cum cœmeterio ſanctorũ Vrbani Pontificis, Feliciſſimi & Agapiti atq; Ianuarij & Cyrini Martyrum foris portam Appiam vno cohærentes loco, renouauit.

Simili modo titulum ſancti Marcelli in Via lata ſitum de nouo reſtaurauit.

Baſilicam cœmeterij ſanctorum Martyrum Hermetis, Proti et Hyacinthi atq; baſilicam miræ magnitudinis renouauit.

Cœmeterium S. Felicitatis via Salariâ vnà cum Eccleſijs S. Siluani Martyris, & S. Bonifacij Confeſſoris atq; Pontificis vno hærentes ſolo, mirâ magnitudine reſtaurauit.

XXXIV *Baſilicam S. Saturnini in prædicta via Salaria poſitam vnà cũ cœmeterio ſanctorum Chryſanti & Dariæ renouauit.*

Atq; cœmeterium S. Hilariæ innouauit.

Item & cœmeterium Iordanorum, videlicet ſanctorum Alexandri & Vitalis & Martialis & ſanctarum ſeptem virginum à nouo reſtaurauit.

Cœmeterium ſancti Silueſtri Confeſſoris atq; Pontificis aliorumq; multorum Sanctorum foris portam Portuenſem in ruinis poſitum reſtaurauit.

Similiter & ſanctorum Abdon & Sennen vnà cum cæteris Sanctorum cœmeterijs pariter renouauit.

Eccleſiam beatæ Agnetis ſeu baſilicam beatæ Emerentianæ, pariter & Eccleſiam ſancti Nicomedis ſitas foras portam Numentanam, ſimul & cœmeterium beati Hyppoliti martyris ſimiliter reſtaurauit. & inferiùs: *Sed & ſarta tecta tituli ſanctorum Quatuor Coronatorum quæ in ruinis exiſtebant, trabes plures imponens reſtaurauit.* pariter inferiùs: *Eccleſiam ſanctæ Sabinæ ſitam in territorio Ferentillo de nouo reſtaurauit.* & paulò pòſt: *Item diaconiam ſanctorum Sergij & Bacchi reſtaurauit.* ſed quę ſubijcit de Eccleſia S. Anaſtaſij videamus.

XXXVI *Baſilicam verò beati Anaſtaſij Chriſti Martyris vnà cum baptiſterio & egumenarchio cæteriſq; ædificijs per incuriam monachorum in nocturno ſilentio exuſtam à fundamento vſq; ſummũ, cùm audiuit miſericordiſſimus præſul: valde diluculo velociter currens, reperit eam adhuc ardentem, & ſolummodo arcam eiuſdem Martyris erutam in media curte iacentem. Cætera verò ſanctuaria ſeu miniſteria tam in Eccleſia quàm in veſtiario ab ipſo igne cõflagrata ſunt. Qui nimio mœrore affectus, vnà cum ſanctoru miniſtris certatim extinguere ignem curauit. Atque confeſtim viribus totis à flamma ruinis erutam de nouo in meliorem ſtatum prædictam Eccleſiam cum veſtiario & egumenarchio & cæteris ædificijs renouauit atque reſtaurauit. Et amplius in ea Eccleſia ſanctuaria atq; miniſteria & ornamenta maiora quam quæ ibi combuſta ſunt contulit.*

DE DIACONIIS RESTAVRATIS. De diaconijs autem ab ipſo reſtitutis hæc ibidem legũtur: *Reſtituit diaconias tres foris portam beatorum Apoſtolorum principis, vnam quidem ſanctæ & glorioſæ ſemper Virginis Dei genitricis Mariæ Dominæ noſtræ quæ ſita eſt in atrio, aliam quæ ſita eſt foris portam beati Petri Apoſtoli in caput portici item nomine ſanctæ & intemeratæ dominæ noſtræ. necnon aliam diaconiam, quæ appellatur S. Silueſtri iuxta Hoſpitale S. Gregorij. Quas ſupraſcriptas diaconias reſtaurauit, & dona plurima mobilia & immobilia pro remedio animæ ſuæ obtulit; conſtituitq; per vnamquamque hebdomadam quintâ feriâ cum* pſallentio vt à diaconia pauperes vſq; ad balneum pergerent, & ibi per diſpenſationem eleemoſynas fieri.*

*cũ pſalmorum

XXXVII. COLLATA S. PETRI BASILICÆ &c. Quod verò ſpectat ad eleëmoſynas in pauperes erogãdas, quanam harum cauſa idem obtulerit baſilicæ Vaticanæ, ita idem auctor docet de villis ab eo conſtructis, ex quibus annona pauperibus miniſtrari poſſet, ait enim: *Hic beatiſſimus Præſul fecit & nouiter conſtituit Domos cultas quatuor* (ita villas nominat) *vnam quidem quæ vocatur Capreorum, poſitam in territorio Veientano, milliario ab Vrbe plus minus quintodecimo, atq; primitus fundum ipſum Capreorum [illegible] pluribus fundis ei cohærentibus ex hæreditaria parentum [illegible] ſucceſſione eius proprijs exiſtentibus, & alijs pluribus fundis [illegible] libus & maſſis, datâ iuſtâ compenſatione à diuerſis perſonis [illegible] & eidem Domui cultæ addito coniunxit. Quam videlicet Domum cultam* Capreorum cum alijs maſſis, fundis, caſalibus, vineis, oliuetis, aquimolis, ſeu molendinis, & omnibus ei pertinentibus ſtatuit per priuilegium Apoſtolicum ſub magnis anathematis obligationibus vt in vſum fratrum noſtrorum Chriſti pauperum perenniter permaneat; & triticum & hordeum quod annue in [illegible] iuſdem Domus cultæ fuerit, diligenter in hanc ſanctam noſtram Eccleſiam deferantur, & ſequeſtratæ reponantur. Vinum etiam & vniuerſa legumina, quæ in prædijs & locis eiuſdem Domus cultæ annuè nata fuerint, ſimili modo cum [illegible] notatæ ſanctæ noſtræ Eccleſiæ deferantur & ſeparatim reponantur. Sed ex porcis qui annuè in caſalibus [illegible] inglandati fuerint, capita centum exinde [illegible] paracellario reponantur, decernens eis ter beatitudo [illegible] promulgans ſub validiſſimis obligationibus, [illegible] die centum fratres noſtri pauperes, etiam & plures fuerint, [illegible] gati in Lateranenſi patriarchio conſiſtentes in portico quæ iuxta ſcalam quæ aſcendit in patriarchium, vbi & ipſi pauperes depicti ſunt, & quinquaginta panes penſantes per vnumquemque libras duas ſimulq; & decimatas vini duas, [illegible] quamq; decimatam libras ſexaginta, & caldaria plena de pulmento. erogenturq; omni die per manum vnius fidelis [illegible] larij eorundem pauperum, accipiens vnuſquiſq; [illegible] panis, & portionem vini, id eſt, cuppã capientem [illegible] non & carnem de pulmento. ita videlicet ſtatuit [illegible] promulgauit, vnà cum ſacerdotali collegio, [illegible] tibus fruges ex redditibus & diuerſa prouentus [illegible] erogentur, aut expendantur, niſi ſolummodo in [illegible] quotidiano alimento prædictorum fratrum noſtrorum Chriſti pauperum quibus cuncta proficiant, & perenniter [illegible].*

XXXVIII. *Alias verò tres Domos cultas, videlicet Galeriam [illegible] relià, milliario ab Vrbe plus minus decimo [illegible] cum fundis & caſalibus, vineis, aquimolis, oliuetis & [illegible] pertinentibus, reliquas verò duas, id eſt, aliam [illegible] Portuenſi, milliario ab Vrbe plus minus [illegible] caſalibus, vineis, aquimolis, ſeu monaſterio [illegible] tum in inſula Portus Romani cum vineis pertinentibus [illegible] lecticariam quæ vocatur Aſprula [illegible] tam quæ vocatur Caluiſianum, cum fundis & caſalibus, [illegible] oliuetis, aquimolis & alijs omnibus ei pertinentibus [illegible] decimà milliaribus ab Vrbe plus minus quindecim [illegible] tres Domos cultas, ſcilicet Galeriam, Caluiſianum & [illegible] letiam ſtatuit eius beatitudo per Apoſtolicum priuilegium [illegible] lidis anathematis obligationibus vt in vſu proprio & [illegible] ctæ noſtræ Eccleſiæ permaneant.*

XL. Et inferius de Eccleſia erecta ab eodem Capreoris [illegible] habet: *Hic item ſanctiſſimus Pontifex in Domo culta quæ Capreorum appellatur, quam obtulit pro alimonijs pauperum [illegible] poſtolorum principi nutritori ſuo, à ſolo fundauit Eccleſiam [illegible] mulq; ſpecioſè ornauit, & in nomine eiuſdem Dei [illegible] cauit, recondens in ea reliquias ex veſtimento Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, & eiuſdem Genitricis ſemper Virginis [illegible] atq; duodecim Apoſtolorum, & aliorũ venerabilium Martyrum. In quam ſanctiſſimam Eccleſiam cum clero Senatuq; [illegible] gens cum mira gloria & exultatione, ac pariter [illegible] pauperes Chriſti ibidem magnam conſecrationem [illegible] ens, trãſlatauit & introduxit in eam corpora ſanctorum [illegible] rum ſimulq; Pontificum, videlicet corpus S. Cornelij Martyris [illegible] Pontificis, pariterq; S. Innocentij Confeſſoris atq; Pontificis [illegible] vt patronos in Domino almus ſicut Pontifex [illegible] Sedis Apoſtolicæ in qua præſiderunt ſicut decuit [illegible].*

XLI. Ad poſtremum de muris Vrbis reſtauratis & [illegible] ibidem leguntur. *Ipſe verò à Deo protectus Præſul [illegible] ros huius ciuitatis Romanæ per olitana tempora [illegible] & per loca plures turres vſq; ad terram [illegible] ſtudium omnes ciuitates tam Tuſciæ quàm Campaniæ [illegible] vnà cum populo Romano eorumq; ſubſtantia [illegible] ſiaſtico patrimonio, omnibus prædicans, [illegible] dapibus Apoſtolicis totam Vrbem in circuitu reſtaurans, [illegible]*

uerſa renouauit atq; decorauit. habet ſuperiùs idem auctor expenſas eſſe in opus mille centum auri libras, ſecundùm veriorem lectionem. In fine verò: *Hic beatiſsimus Pontifex omnia viriliter tam in eleemoſynis pauperum quàm in ornamentis Eccleſiarum perficiens, curſum conſummans, atq; Fidem Orthodoxam ſolertiſsimè ſeruans, Dei vocatione vitam finiens, ad æternam requiem migrauit. Qui fecit ordinationes duas per menſem Martij creans presbyteros viginti quatuor, diaconos ſeptem, Epiſcopos per diuerſa loca numero centum octoginta quinque, & ſepultus eſt in baſilica B. Petri Apoſtoli ſeptimo Kalendas Ianuarij Indictione quartâ. Fuit autem temporibus Caroli Magni Regis.* hucuſque apud Anaſtaſium. Non prætermittendum quod vltimis Hadriani temporibus a Offa Rex Anglorum, reperto corpore S. Albani Martyris cum alijs reliquijs, Romam venit, vt probarentur ab Hadriano, priuilegiumq; acciperet pro monaſterio eius nomine Verolumij erigendo, atque ſuorum peccatorum remiſsionem à Chriſti Vicario conſequeretur. quibus omnibus acceptis, eſt reuerſus in Angliam.

XL. Poſt obitum verò Hadriani Pontificis neque die integrâ Sedes ipſa vacauit, ſiquidem eâdem quâ obijt Hadrianus die creatus eſt eius ſucceſſor Leo, huius nominis Tertius, de quo hæc apud eundem Anaſtaſium leguntur: *Leo Tertius natus eſt Romæ ex patre Aſuppio: qui à parua ætate in veſtiario Patriarchij enutritus & educatus, in omnemq; Eccleſiaſticam diſciplinam ſpiritualiter educatus, tam in Pſalterio, quàm in ſacris, diuinis Scripturis pollens ſubdiaconus factus, in presbyterij honorem prouectus eſt. Erat enim vir caſtus, loquelâ facundus, & animo cõſtans. Vbi inueniebat aliquem præcipuum monachum vel ſeruum Dei, in colloquijs diuinis & orationibus cum eo penitus vacare non ceſſabat. Et valdè, nimiuq; hilaris in eleëmoſynis exiſtebat; verùm etiam & infirmorum maximus fuit viſitator, prædicans illis ſcripturaliter, vt eorum animas eleemoſynis redimerent. Pluresq; eius prædicationibus annuentes, quicquid ille pro Chriſto commendabat, die noctuq; pauperibus erogabant fructum animarum crebrò offerens Deo. Et dum taliter in ipſo Veſtiario præcipuè docens ſplenderet, & eius ſolertiſsimam curam ipſe Veſtiarius diligeret: ab omnibus amantiſsimè diligebatur. Quapropter diuinâ inſpiratione, vnâ concordiâ, eâdemq; voluntate, à cunctis ſacerdotibus ſeu proceribus & omni clero, necnon ab Optimatibus, & cuncto populo Romano, Dei nutu, in natali die beati Protomartyris Stephani electus eſt, & ſequenti die in natali ſancti Ioannis Apoſtoli & Euangeliſtæ ad laudem & gloriam omnipotentis Dei in Sede Apoſtolica ordinatus eſt. Erat enim Eccleſiaſticarum rerum defenſor & contrariorum fortiſsimus expugnator, & mitiſsimus, & Eccleſiæ beneuolus & præclarus amator, tardus ad iraſcendum, & velox ad miſerandum, nulli malum pro malo reddens, neque vindictam ſecundum merita tribuens, ſed pius ac miſericors à tempore ordinationis ſuæ omnibus ſtuduit iuſtitiam facere.* hæc ibi.

XLI. Probat quidem inſignem Leonis ſanctitatem ipſa omnium conſenſu electio quàm celerrimè facta, vtpotè qui eximio virtutum fulgore mox omnium oculos in ſe conuertit, neque filij tenebrarum (ſi qui eſſent inter eos) auſi ſunt reſiſtendo tantam eius gloriam obſcurare. Electus planè à Deo vt magna pateretur, ſicut de Paulo b dictum eſt ad Ananiam à Domino: *Oſtendam illi quanta eum oporteat pro nomine meo pati.* Electus pariter vt magna præſtaret, qui videlicet Apoſtolicâ auctoritate Imperium reſtitueret Occidentalibus oris, ſed de his fuſiùs ſuo loco dicendum. Reijcitur verò quæ nulla ſubſiſtit firmitate fabella de Leone, quòd ſui exordio Pontificatus paſſus carnis incendium ob mulierem eius manum exoſculantem, eam ipſe ſibi præciderit, ſtatueritque ne manus ſed pedes quis deberet oſculari Pontificis: cùm ante hæc tempora reperiatur moris fuiſſe oſculari pedes, manus nunquam. multaque alia cùm ſint quæ repugnent, prorſus ſit vt audiatur indigna, quæ alij (vt dictum eſt ſuperiùs) affigant Leoni Magno. Ita inconſtans mendacium inuenitur vbique.

Quod ad res pertinet Orientalis Imperij, hoc anno Conſtantinus ſine matre regnans iuuenili temeritate, ardore libidinis, abdicatâ iam Mariâ legitimâ coniuge, Theodotem cubiculariam ducens, Auguſtamq; coronio, menſe Auguſto, nuptias in palatio ſancti Mennæ celebrauit. hæc Theophanes anno hoc ipſo ſexto (vt ait) eiuſdem Imperatoris, apud quem corrigas, dum eiuſdem ſextus annus ſignatus Indictione primâ reperitur, cùm tertius ipſi* Imperij annus ab eodem auctore ſuperius cõſignetur notâ Indictionis primæ, vt planè hic ſignandus ſit (vt ſuperiùs dictum eſt) Indictione tertiâ. hæc quidem in his quæ ad temporis notam ſpectant, ſuper quam omnis vertitur cardo hiſtoricæ veritatis. Porrò ex huiuſmodi Conſtantini Imperatoris ſcelere perpetrato, magnæ ſunt in Eccleſia illa inter Catholicos conflatæ diſcordiæ, turpi adulatione alijs probantibus nefarium ſcelus Imperatoris, alijs verò quibus Eccleſiaſtica diſciplina cordi erat illud ipſum magnoperè deteſtantibus, & execrationibus inſectantibus; cuius rei causâ & perſecutionem ab eodem Principe paſſi ſunt. Vt igitur rerum geſtarum ſeries omnibus legentibus pateat, primùm quæ de his breuiter Theophanes habet, in medium adducamus, qui ait:

XLII. *Conſtantinus odio habens Mariam vxorem ſuam, ſummiſsione matris ſuæ Imperium appetentis, & (quod ab omnibus reprehenſibile iudicaretur) affectantis, coëgit vt fieret monacha: quam cùm inflexiſſet, totondit menſe Ianuario. & Aprili menſe mouit exercitum aduerſus Arabes, & menſe Maio bellum inians cum vno curſu ipſorum, in loco qui dicitur Amuſam, vicit, vertit, & hos inſequutus eſt vſq; ad amnem. Et cùm veniſſet Epheſum, & apud Dei locum orationes feciſſet, commercium nundinarum quod centum eſſet auri librarum indulſit ad famulatum ſancti Ioannis Apoſtoli. Auguſto verò menſe coronauit Imperator Theodotem cubiculariam in Auguſtam, & deſponſauit eam imperatorem anno ſexto Imperij ſui ſolius regnantis, Indictione * primâ celebrauit Imperator nuptiarum principia in palatio S. Mennæ.* hæc de nuptijs, ſed audi diſſidia, de quibus idem auctor hoc eodem anno inferiùs habet his verbis:

Eodem quoq; anno Sacudionis Abbas abſcidit ſe à communione Taraſij Patriarchæ pro eo quòd imperatorem receperit in communionem, & permiſerit eum tondere vxorem ſuam Mariã, & Ioſepho monacho, & Abbati monaſterij, quod appellatur Concarata, coronare Theodotem præceperit. Quod cùm didiciſſet Imperator, miſſo Bardanio Patricio & ſcholarum domeſtico, cum Ioanne Comite obſequij Platonem introduxit in vrbem, & retruſit intra clauſtra in templo Principis militiæ, quod eſt in palatio. reliquosq; monachos cum nepotibus eius percuſſos exilio relegauit apud Theſſalonicam, quibus auxiliabatur mater Imperatoris, tanquam quia filio reſiſtebant, & eum confundebant. hæc Annales ex Theophane, & nihil præterea. Cæterum ex Theodoro Studita luculentiſsimo huius temporis rerum geſtarum ſcriptore petenda ſunt multa, quæ ad deformem tragœdiam iſtam ſpectare noſcuntur, qui in primis in rebus geſtis S. Platonis iſta habet:

XLIII. *Tempus igitur quo præſidendi munus pater exercuerat, ſic abſoluimus, orationem deinceps ad id quod celebrius eſt, conuertemus. Sed in mentem venit mihi ingemiſcere, quæ vera ſunt dicere aggredienti: quidem, ſed harum tamen rerum narrationem recuſanti eorum causâ qui ea fecerunt. Verùm cùm fieri non poſsit, vt aliter manifeſta fiant quæ occultari non debent (quamuis vbiq; ea vulgata ſint) veniam tamen ad eorum narrationem, non quod velim hic qui hæc egerunt obtrectare, ſed vt viri beatiſsimi virtutem monumentis litterarum conſignem. Væ tibi ciuitas (inquit c Salomon) cuius Rex iunior eſt: id quod à litteris diuinis olim audieram, nunc etiam expertus ſum: Conſtantinus Irenes filius, cuius quidem fides recta fuit, vita verò peruerſa ex Imperij poteſtate, intemperantia velut ſtimulo quodam excitabatur. Cùm enim pubeſcente ætate ſuper Imperium habere cœpiſſet, partim maternâ reuerentiâ & cuſtodia ſtatim abiectâ, partim diuinis legibus pro nihilo habitis, vxorem ſibi legitimè copulatam eiecit, & Herodis exemplo mœchus factus eſt.*

Sed quorſumnam hæc ſpectat hiſtoria? vt noſtrum hunc magiſtrum, Platonem ſcilicet, præcurſoris illius Ioannis imitatorem quodammodò fuiſſe intelligatis. Cùm enim omnes ferè iniquo illi facto aſſentirentur, ſolus hic (vt ita dicam) cum ſuis pueris, hoc eſt, diſcipulis ſtabilis permanſit. Ob idq; quot & qualia per totum annum certamina eum ſubiſſe putatis? Nuntia minis, minæ minis addebantur, flagella, exilia, membrorum mutilationes proponebantur. Cùm verò nihil eorum, quæ Cæſar ipſe ſtudebat, perfici poſſet;

Margin notes: a Angl. … | XL. | XLI. | b Act. 9. | TE IMPERATRICE DICTA. | DIMISSA MARIA ALIAM VXOREM ACCIPIT IMP. | * tertia | PLATO ABBAS A TARASIO PATRIARCHA ABSTINET. | c Eccl. 10. | PLATONIS CERTAMEN ADVERSVS IMP.

poſſet; verbo quidem alij perſequebantur, re autem verâ Imperatoris manus illi infeſta erat. Noſtis monachos illos & litteras ad eum miſſas. Poſtremò cùm ea ipſa mania atq; infirma deprehenſa eſſent, viro illo ſancto quod decebat faciente, & contrarias literas mittente: tunc Imperatoris perſona detecta fuit, cùm non ampliùs ficta ſpecies locum habere potuiſſet. Rem quidem apertè oſtenderunt, quæ à duobus illis exercitus ducibus, ab eo veluti hoſtibus quibuſdam, ad inermem Chriſti monachum ſolâ diuinâ lege armatum miſſis facta ſunt.

XLIV. ADVERSVS PLATONIS MONACHOS PERSECVTIO.

Paſtor igitur è medio ſublatus eſt & oues gregis diſperſæ ſunt, alijs verberatis, alijs in exilium miſſis, alijs perſecutores fugientibus. Quodq; miſerabilius eſt, regium edictum prohibebat, ne quis eorum qui Dei causâ perſecutionem patiebantur, alicubi reciperetur. Eiuſmodi edicto monaſteriorum præfecti obtemperauerunt, nec quotuſquiſq; inuentus eſt qui virum illum accipere auſus fuerit. Interea, Chriſtus dormiebat ob eam quam ipſe nouit rationem, probans & explorans aliorum animum num firmior eſſet; aliorum verò inhumanitatem patientiâ ſuâ flectens ad miſericordiam, & ad pœnitentiam prouocans. Ille igitur Chriſti athleta ſponte proprijs membris abſcinditur, atque omninò ſolus relinquitur, animam ſuam pro ouibus ſuis exponens, verè bonus paſtor, vt in Euangelio [a] dicitur.

[a] Ioan. 10

Idem ad Cæſarem Briarei manu ductus, coràm proſtitit (audeo dicere velut præcurſor Domini Ioannes) niſi quod ille vltrò, hic ab alio ductus id fecit. O fortem illius viri mentem & animum, qui non Imperium formidauit, non minis ceſſit, non illecebris fractus eſt, cùm præſertim cognata illi eſſet fœmina, quæ Herodiadis mentem habebat: quinimò intrepidâ oratione vſus, ac nihil veritus, id quod verum erat, confeſſus fuit: Non licet tibi (inquit [b] præcurſor) vxorem habere Philippi fratris tui. His ſimilia & præcurſoris imitator dixit illi, qui Herodis erat ſimilis. Non ipſe quidem fuit ſecuri percuſſus, quoniam Cæſar ipſe noluit Martyrem eum virum eſſe, qui animo & propoſito iam fuerat, & ijs quæ vixerat ante, ſe certaſſe, ſatis oſtenderat; ſed imprudens tamen Chriſti Confeſſorem eum eſſe probauit, cùm in cellula quadam, vt maleficum hominem, illum veritatis theſaurum concluſiſſet, clauibus alijs alia addens, ac cibum per foramen quoddam ei dari iubens, vt à nullo prorſus videri poſſet, qui à Deo ipſe videbatur.

[b] Matt. 4 Marc. 6.

XLV. GRAVIA SVSTINET PLATO CVM SVIS.

Hæc vnà cum Cæſare agebant monachorum præfecti quidam quos pudet me nominatim proferre: quodq; miſerabile eſt, Carcer erat monaſterium Imperatoris palatio adhærens & eiuſmodi cuſtodiæ princeps erat is, qui adulteros coronauerat. Hei mihi (vt cum Propheta [c] clamem) quoniam periyt vir Deum timens à terra, & qui recta faciat in hominibus non eſt! Quid dicam de illo, qui ſanctum virum cuſtodiendum ei tradidit, qui adulteros viros coniugauit? Quid de illo, qui mandato Imperatoris virum nullis rationibus reddendis obnoxium, tanquam reum conquiſiuit? Quid eos in medium efferam, quos Cæſar ipſos ſacrorum miniſtros inſignes in carcerem miſit ad perſuadendum inſto illo viro, vt verbo aſſentiretur ijs quæ fiebant, ſi à carcere dimitti vellet, & omnibus ſuis dominari? Quid deniq; illos proferam, qui ei valdè illudebant & obtrectabant tam conſanguinei quàm alieni, tam qui eodem, quàm qui diuerſo habitu induebantur? O rem abſurdiſſimam, imò verò, ô factum contra veritatem iniurioſum! Inſimulabant generoſum hominem adulterorum comprobatores, quod mente delirâ eſſet: falſæ gloriæ ſtudioſum eſſe iactabant eum, qui pro Chriſti gloria certamen ſubierat; illi nimirùm homines hæc dicebant, qui cùm ad Cæſaris voluntatem omnia loquerentur & facerent, à Deo ipſo Domino exciderant. Eius temporis calamitoſam inhumanitatem Chriſti cultor ferebat, veritatem ipſam ſolam propoſitam habens, & quæ veritatem tribuenti defendenda ſunt, ſecum cogitans. Itaq; ærumnas illas ita tranſegit, vt ſi cum tranquillitate in aliquibus locis occultus quieſceret. Cuius enim viri ſtudiū Deus eſt, eius religionem & in Deum caritatem nihil ſuperare poteſt. hæc Theodorus Studita de certamine S. Platonis, quod anni vnius ſpatio perdurauit.

[c] Mich. 7.

XLVI. TARASIVS CONSTAN. EPISCOP. QVID IN HOC CERTAMINE.

Sed quæ in hoc certamine fuerunt Taraſij Patriarchæ partes, dicendæ ſunt: Non ſic eum auerſatus eſt Plato, quod ipſe probauerit ſcelus Imperatoris: id quidem nequaquā accidit vnquam, neque quod coronauerit Theodoten pellicem; nam & ab hoc longè longiùs remotus fuit. Probatur ipſe quidem de abiecta coniuge acerrimè redarguiſſe Imperatorem, & deteſtatum eſſe nouum contra leges ſacras initum coniugium, neq; coronare vllo modo voluiſſe nouam pellicem ab ipſo Imperatore nominatam Auguſtam. Verùm eò quòd redarguitum Imperatorem nequaquam ab Eccleſia ſeparaſſet, ſed cum illo communicaret, neq; eum qui adulteram coronaſſet ab Eccleſia abſciſſet: [illegible] Plato ab eius [illegible] communione abſtinuit. Cùm verò poſt obitum Imperatoris in ſuum monaſterium Plato reſtitutus fuiſſet (vt teſtatur idem qui ſupra Theodorus Studita) idem Taraſius ſe apud Platonem purgans, cum eo eſt communione coniunctus.

Grauis anguſtia premebat animum Patriarchæ, cùm [illegible] nouum exaſperando animum Imperatoris, & ab Eccleſia [illegible] mouendo, eum faceret Fidei Catholicæ deſertorem: [illegible] tia Eccleſiæ vulnera, & vix obducta erant per Concilium [illegible] râ celebratum Nicææ aduerſus Iconoclaſtas: [illegible] ſtes Eccleſiæ: erat ipſe adoleſcens animo nobilis [illegible] reticorum parentum mala propago perſuaſiq; [illegible] reſim præceps impelleretur: hæc inquā, & alia [illegible] in conſilio verſans Taraſius, ſic errorem redarguere [illegible] torem, vt tamen eum, licèt pœnâ illum dignum [illegible] ſia ſeparare. Verùm tanti viri digna audi in hac [illegible] certamina. In rebus enim ab eo præclarè geſtis [illegible] ſcriptore Ignatio monacho narrata leguntur hæc verba, dum [illegible] de Conſtantino Imp. ſolo, ſine matre Irene regnante.

Is aggreditur informare leges, & quod à Domino [illegible] in Euāgelijs, patrocinio vtens ſuæ potentiæ. Et [illegible] coniuge facere diuortium, & aliam in animo haberet [illegible] Imperij altitudinem iniectam, adornat ſacrum [illegible] ſtate. Id autem fuit, quod mortifera inſidia à coniuge Imperatore ei parata dicuntur. Affirmabat autem id eſſe venenum, quod cum potu hauſtum mortem ſimul attrahebat, quod [illegible] batur probare, & cuilibet perſuadere poterat [illegible] ſe, vt fides ſibi non haberetur, cùm eſſet [illegible] rat apud eos qui ſubiecti erant eius Imperio. Nullus [illegible] batur, niſi qui gratificans Imperatori, propter [illegible] inducebat iuſſo ini adimere. Poſt quam autem [illegible] tranſmiſit ad atria Eccleſiæ, & nefaria [illegible] res Pontificis: id eum reddidit valde dubium & perplexum, [illegible] apud ſe cogitat quomodo ſe armaret aduerſus hanc [illegible] & in ipſum Imperatorem rebellis peritiſſimum, & [illegible] pugnatorem ex pharetra & aciutelum iaculatorem, [illegible] uoratus ſacerdotalibus rerum omnium nuditate.

Cùm autem hæc apud ſe magnum mente verſaret Taraſius, & pararet ſe ad congrediendum cum Imperatore, & [illegible] armis ſacerdotalibus: ecce quidam ex ijs qui gerebant [illegible] ab imperatore inſtructus, nuntians quod factum & [illegible] inaniter dicebatur veneficium, acceſſit ad [illegible] cumq; id quàm potuiſſet accuratiſſimè & [illegible] omnia eſſe veriſſima, & quæ nullam dubitationem [illegible] mabat: & vt conſentiret, vt Imperator poſſet [illegible] matrimonij contractum, inſtabat. Hæc cum dixiſſet, [illegible] de his reſponſum acciperet.

Cui cùm ex imo ſuſpiraſſet, & lachrymis [illegible] ctus, reſpondit: Si hæc (vt tu dixiſti) cogitant Imperator, [illegible] nem diuinâ lege conglutinatam, & quæ vnà iam [illegible] tuit exſcindere: neſcio quemadmodum feret [illegible] eum à Gentilibus inferendum eſt probrum; aut [illegible] eius poteſtas gregem coget ad temperantiam, & [illegible] puniet & adulterium, cùm ipſe ſit tam turpium [illegible] rum. Nam etiamſi dederimus fide digna eſſe, quæ [illegible] & eſſet mulieris euidens maleficium; ſic etiam [illegible] re propter reuerentiam vocis Domini, quæ dicit: [d] [illegible] xorem ſuam præterquàm propter fornicationem, [illegible] Quemnam autem Imperio excellentiorem ſibi [illegible] nij voluit coniungere, quæ ad tantum proceſſit [illegible] ideò prætexitur, vt honorabiles nuptiæ, & [illegible] violetur: introducatur verò dedecus fornicationis, & [illegible] men fiat adulterinū, & alienet id quod eſt cognatum, [illegible] furtiuo & turpi concubitu. Hanc ergo à nobis, & [illegible] ſimiles accipe reſponſionem, & eā operis qui [illegible] demus ijs quæ à te iactantur: mortem potiùs & [illegible] ſupplicia, quàm in rebus eiuſmodi [illegible] Audiat Imperator, nos huic improbabili [illegible]

Hi verbis cœleſtibus attonitus is qui Imperatoris [illegible] ſponſis: vultu tegens triſtitiam, venit quā [illegible] ferat, eorū quæ ille ſperabat nihil quod ei eſſet [illegible] rens. Poſtquā autem ſacroſancti [illegible]

ratur quercu firmiorem eſſe, quæ ab impetu ventorum non concutitur: in admiratione habuit quod factum fuerat, timens ne inſipi patrum mens inflexibilis nullo ſtrepitu terreretur. Ruſſus ergo mittens, iubet adeſſe ſanctum, credens ſi coràm affuiſſet, fore, vt ſe ſubmitteret poteſtatis auſteritati.

XLIX. TARASIVS VENIT AD IMP.

Cùm ergo veniſſet in Regiam, & ad ipſum Imperatorem, & cum eo de more conſediſſet habens ſecum ſenem illum Ioannem, quem cùm in Synodali verſaretur expoſitione, admonuit orationē fuiſſe Legatum diœceſis Orientalis; multiſq; ſalutaribus admonitionibus apud Imperatorem eſſet vſus princeps paſtorum, & non perſuaſiſſet; erat enim (vt in prouerbio eſt, hydram ſcindere) ipſum à lapſu liberare, qui iam ſuis inſtar volutabatur in fornicatione: impulſus enim ab impudētia, his verbis vſus eſt ad pontificē:

QVERELA IMPERATORIS ADVERSVS AVGVSTAM.

Ego quidem id quod iam pridem mihi accidit, ad veſtram referam ſanctitatem. Nihil enim te volui celare, affectionem ac beneuolentiam patris in te indicans: porrò autem nunc quoque per meam linguam Imperatoriam ſtatui clarius agere cauſam meam. Meo enim Imperio inſidiantem, quæ non ex Deo mihi vnita fuerat, adultricem, cùm lex apertè iubeat, quin ab ea poſſim diuertere, nemo contradicet. Nam cùm ſint manifeſta crimina, aut mora eam excipiet, aut (quod eſt benignius) per totam vitam aget pœnitentiam. Non enim ad quempiam ex vulgo erat tranſiturū, quod ab ea adornatum erat ſcelus, ſed ad germanum coniugem, & fideliſsimum Imperatorem & Gentibus terribilem, & ad vniuerſum orbem terræ peruaſurum erat maleficium. Quo quid eſſe potuerit periculoſius, & magis horribile? adeò vt ipſa deinceps ad nullam poſſit confugere defenſionem: eſt enim priuata omni oratione, & quæ ipſam commendare poſſint probationibus, & quæ argumentorum, quæ euitari non poſſunt, habeant contra ſe veritatem ad perfectam condemnationem.

L. *De cætero autem vocat tempus, vt ipſa lethiferæ potionis venena aperiam, vt ſancta veſtra paternitas iam viderit ſceleris magnitudinem, id certum habens & exploratum, non ampliùs dubitet, neque vllam expectet moram, aut temporis dilationem, ſed quamprimùm eam legibus ſubijciat canonicis, & perſuadeat ei vitam eligere quietam ac monaſticam, ſi velit eam manere inter viuos. Nam cùm hoc maleficium mihi ſit poſitum ante oculos, fieri non poteſt, vt cum ea ſeruem ampliùs iura coniugij, aut amicè ampliùs cum ea coniungar, & fœdus ineam. Nocentem enim (vt dicit prouerbium) Deus quoque perſequitur.*

Innuit ergo, & allata ſunt vaſa vitrea cum liquore turbido curioſè compoſito ad falſam accuſationem: quæ ante faciem eius & magni patris ſtatuerunt qui afferebant, quibus dicebat, coniugem vel mortem ei eſſe machinatam, vel mentis emotionem. Videns ergo magnus Taraſius, ijs qui nequaquā conueniebant nexibus captum Imperatorem, & falſis labyrinthis ita inuolutum, vt euadere non poſſit, labi in peccati periculum: acerrimum telum infigit in corde eius, ſic dicens:

LI. PVLCHRE MONET TARASIVS IMPERATOREM.

Ne moueas, ô Imperator, arma ſurda aduerſus Dei leges neq; propter horum tranſgreſsionem clanculū contra milites. Eſt enim Imperatoriæ poteſtatis iudicium, omnia cum libera facere conſcientia, & nihil tectum ac diſsimulatum mente agitare aduerſus eum qui dedit coronam, & maximè euertendo diuinum eius mandatum & voluntatem. Neminem enim latet, nullum interceſsiſſe ſcelus ad ea quæ nunc nefariè ſtruuntur aduerſus Imperatricem, & qui eam volunt ſubijcere maleficorum veneficijs, & affirmant eam machinatam eſſe mortem maieſtatis tuæ incomparabili. Quis enim (vt priùs dixi) glorians ſpecie iuuentutis comparari potuerit cum tua pulchritudine, vt à fraude ineſcata tibi venenum præberet muliercula, & ſe ab ea quæ eſt in te abduceret amicitiâ & germana ardore? Quiſnam apparet maiori glorians excellentiâ, quàm veſtri Imperij quadruplici purpurâ? quem oculis & nutibus pellectum ſumma veſtræ prætulit dignitati? Qui contra aduerſarios in tot prælijs tam præclarè ſe geſsit ſuprà veſtram plus quam Dauidicam fortitudinem, vt ab ipſa amaretur plus quam tua Imperatoria dominatio: Non eſt, non eſt ipſa. Fuerunt hæc inuenta & excogitata, vt prætenderentur ad omne vitium propoſita, vt labem inurant ſceptro Imperij, parabolam in Gentibus, & commotionem capitis in populos vos ponere, grauiter vrgentia.

LII. *Propterea legitima iura veſtræ coniugalis & Imperatoriæ vnionis non audemus diſſoluere, Dei legiſlatoris timentes ſententiam. Neque verbis quæ ſpectant ad accuſandam tuam coniugem credere ſuſtinemus, etiam ſi mille mortibus atq; tormentis ſubiecti fuerimus, vt qui ſciamus diuturna inflammatione teneri tuam affectionem in mulierculam illam fornicatricem. Quin etiam hoc quoque notum facimus coram Deo in primis honoranda tua purpura, quod intra cancellos incruentæ menſæ, in qua ſacrificium magnæ hoſtiæ Chriſti venerabiliter peragitur, non ſinemus ampliùs nobiſcum ingredi veſtram potentiam: ne nos quoque audiamus, quod in execrationibus iam olim dicitur ad ſacerdotes* [a]*: Calcare atrium meum non adijcietis.*

EXCOMMVNICATIONIS COMMINATIO.

[a] Ezech. 44.

Hæc Taraſius, qui primus Paſtorū Chriſti oues regebat ſpiritualiter, cùm coram Imperatore pronuntiaſſet in cordis contritione, orationem concluſit ſilentio. Prædictus autem Ioannes cùm ipſe quoque ad Imperatorem multis vſus eſſet admonitionibus, ſuſtinuit maximos fluctus ignominiæ ab ijs qui Præturæ dignitate gloriabantur & honore Patriciatus; qui etiam minabantur, ſe enſe ipſum adacturos per inteſtina ſenis, vt qui Imperatoriæ poteſtati verba expuerit contraria, & non citò acquieſceret voluntati Imperatoris. Cùm autem firmam ac ſtabilem manere vtriuſq; ſententiam Imperator his verbis ſenſiſſet; & minus feruente irâ ſuccenſus ſciens ſe non poſſe contra hæc dicere, iuſſit eos à ſe expelli, victores ſine vibicibus & Martyres quod ad ſe attinet proclamans corona redimitos. Quid hoc abeſt à [b] Ioan. miraculo? Ille enim Herodem, qui poſt mortem fratris ſui ſponſa inſano amore tenebatur arguit: hic autem cùm adhuc eſſet ſuperſtes vxor Imperatoris, & cùm ea ornata eſſet Imperij diademate, & deinde expulſa eſſet, non ferendum eſſe ratus quod factum fuerat: fuit conuenienter [c] Pſalmographo ad matutinum acutiſsima reprehenſio: etiamſi cribro (vt dicitur) aquam hauſerit, & acinum inſtarit, cùm ſaucia eſſet & perfugeret mens Imperatoris.

[b] Matth. 14.

[c] Pſal. 100.

LIII. TARASIVS INVICTVS PERMANET.

Etenim cùm ſtatim eam quæ ſibi matrimonij iure coniuncta erat, à ſe amandaſſet, & ab Imperatoria aula alienaſſet, & priuato habitu & loco eam circumſcripſiſſet, à tempeſtate & caliginoſo illo ſalo, quod ſubierat, animo, deſtitit per ſeparationem à germano ſuo membro. Cùm verò volutaretur in cœno introducti illius concubitus, & maxima vi ei illata, crebrò Pontificem incitaſſet, vt eius vertici contexeret coronam tenebroſi illius & occulti contractus: non fuit quod volebat aſſequutus: De cætero autem huc obibat quærens ſacerdotem qui coronam contexeret, vt turpem illum celebraret hymenæum. Et de Imperatoris quidem infirmando præcepto, recuſatione, & diuini patris forti ac generoſa conſtantia hactenus. neque enim fas eſt res illius vltimis mandare monimentis litterarū, quæ ijs qui audiunt nullā afferant vtilitatē.

Hoc autem oportet commemorare, quod à tempore illius ipſius Imperator magnum appreſſit Taraſium multis tentationibus, eique adhibens cuſtodes, qui nomine quidem viſi ſunt Syncellorū, moribus verò longè aberant à pietate: quos niſi aſſumpſiſſet, & niſi per eorum oculos tranſiſſet, non licebat cuiquā ad diuinum & ſapientem paſtorem principem accedere, & ea quæ videbantur eloqui. Taceo quantā Imperator oſtenderit crudelitatē in eos qui illi appropinquabant & eum obſeruabant germanā ſeruitute, plagis affligens & condemnans exilijs nulla iuſta de cauſa, ſtudens eum deijcere de cura rerum diuinarum, & tentans eum afficere triſtitia: ille autem forti & conſtanti excelſoq; & infracto animo ea quæ accidebant tanquam quæ erant vilia reputans, graues illos Præfectos, tanquam [d] Aegyptiacos operum exactores ſuſtinuit, & in omni tentatione & labore ſe promptum eſſe oſtendit, adamantinâ lobirationatione tanquā armis munitus, & illius inexpugnabilem imitatus patientiam; adeò vt ignauæ verbum inſipientiæ è labijs ſuis nunquam emitteret. Neque enim habebat humilem & abiectum animum vir ille iuſtus in ijs quæ accidebant; ſed virtutibus ſublimem & excelſum, & pontificalibus canonibus & legibus pulchrè erectum, & planè expertem omnis limoſæ nequitiæ. hucuſq; de rebus Taraſij cum Imper. Ignatius monachus horum inſpector.

[d] Exod. 5.

LIV. His conſentientia Michael monachus rerum ipſe quoque ſui temporis ſcriptor in rebus geſtis illius Theodori Studitæ magni pro Fide Catholica & Eccleſiaſticis legibus aduerſus hæreticos & ſceleratos Principes agoniſtæ, de quo iam dicturi ſumus; ſed quæ primum de Taraſio Patriarcha habet hic deſcribamus: *Neque enim, inquit, vel Patriarcha ipſe, quantum in eo erat, aut factum id approbabat, aut non abſurdum illud & alienum ab Eccleſia iudicabat, aut Patrum ærumnis non compatiebatur. Sed ſapiens quoddam conſiliū & altâ mente qualis eius fuit, dignum agitans: non habuit tum vlciſcendi auctores facultatem, temporis iniuriâ quæ vellet agere, non permittente. Quamobrem Regina ipſa vtriuſq; prudentiam*

TARASII CONSILIVM COMMENDATVM.

amplectens & magnoperè collaudans ſummam vtriuſq; virtutem & vitiis diiudicandis intelligentiam, boni conſulebat: Quod Patriarcha quidem de ſummo iure nonnihil remittens, veſanum Imperatorem à grauiori malo reuocaſſet, minantem iam ſe, maiorū exemplo ſacrarum imaginum hoſtem fore, niſi quod animo conceperat peragere ſineretur: Pater autem, Theodorus videlicet, flagitium propalàm arguendo, & acri reprehenſione atq; obiurgatione longius progredi prohibendo, tum eos qui peccarant, tum eos qui ſimile aliquid meditabantur, omnes affectibus ſuis non intemperanter vti edocuiſſet. Prorſus autem & relaxare interdum aliquid in iudicio, bonum eſt, & exactum ius non præterire, vtiliſſimum; vnum in finem vtrumque ſpectans, vt quod melius eſt, id pro re nata præſtetur. Quod nimirum diuini ambo ratiocinantes, altiore quàm captus noſter fuerat, conſilio præſentia adminiſtrabant, ita vt caritatis vinculum nullâ ratione ſoluerent, quo connecti ſemper fuerant, & diuino inter ſe Spiritu colligati. Quod nos rectè nobis debemus, & opportunè de his quæ opportunè geſta ſunt, iudicare, & propoſitum vtrique finem laudemus & amplectamur, & eos qui aliter ſentiunt, vel affecti ſunt, de ſententia dimoueamus. hæc de his Michaël in Theodoro Studita.

LV. Theodori Studitæ certamen adverſus Conſtantinum Imp.

Sed res admiratione planè digna, quod cùm eoſdem conflictus idem ipſe Theodorus recenſet, omnia Platoni tribuit, certamen atque victoriam; cùm tamen vel ſaltem præfecturæ, ratione, ipſum Theodorum oportuerit aduerſus hoſtes progredi anteſignanum. Quæ igitur ipſe modeſtiæ causâ de ſe tacuit, Michaël diſcipulus ſpectator rerum ita deſcribit: *Sed iam tempus admonet, vt ad ſtrenui athletæ certamina tranſeamus, quo eius animi robur, & in aduerſis patientia magis eluceat. Per id ergo tempus Conſtantinus piæ Irenes filius audacium & proiectorum hominum collectâ manu, & quem iuuenilis ætatis impetus agebant, & matrem Regno pellens, eius Imperium occupauit, & ſummâ vitæ licentiâ, indomiti & effrenati equi more, totum ſe dedidit voluptati. Hic ad cetera quæ perpetrauit, nihil flagitij intentatum relinquens, legitimâ coniuge eiectâ, & ad monachalem habitum vi compulsâ, alteram duxit Theodotem nomine, & genere (vt ferunt) patri propinquam, quam in Auguſtæ thorum induxit, fornicationem auſus infelix & fornicationem peſſimam ac penitùs deteſtandam.*

LVI. Nequiſſimus Ioſeph nefarias benedicit nuptias.

Quæ cernens Patriarcha Taraſius, nec manus illis imponere voluit, nec vllâ prorſus ratione factum approbauit; qui cuique nefariam eſſe hanc coniunctionem & ſacris legibus vetitam ſciebat. At repertus eſt presbyter quidam, Ioſeph nomine gradu verò œconomus Eccleſiæ, qui plus illo ſapiens, diuinaque omnia contemnens, illicitarum nuptiarum (quod minimè debuit) lenonem ſe præſtitit, initiatoremq; & conciliatorem coniugij, obſequentem ſe per omnia Imperatori præbens, vir fide ſeruus æquè ac voluntate. Quamquam ille haud multò pòſt temeritatis ſuæ pœnam ſenſit, ſacris templi ſeptis ob ea quæ confidentius egerat exturbatus. Fuit autem ea res peſſimi exempli, viamq; multis ad grauia quæque aperuit non ſolùm in regia, alijsq; ciuitatibus, verùm etiam in remotis regionibus, ſic Boſphori, ſic Gothiæ, ſic reliqui prouinciarum Duces, quique aliqua cum poteſtate præerant ciuitatibus, impunè flagitia committebant, vxoribus partim eiectis, partim nouis inductis, imperatoris animi libidines, eius qui viam oſtenderat exemplo & patrocinio defendebant.

LVII.

Quibus cognitis, magnus Theodorus incredibili dolore tactus angebatur animo, grauiter ingemiſcens, & talium hominum ſortem miſerans, qui tanto ſcelere tam multi ſe obſtrinxiſſent: Id reformidans vehementer, ne ad omnes tandem permaneret malum, & in legem abiret flagitium, auctoris ſui viribus & potentiâ ſubnixum. Quare omnes animo cogitationes verſans, omneſq; coërcendi mali rationes circumſpiciens, rem ſuſcepit digniſſimam ſua virtute. Imperatorem qui peccarat, in omnium oculis excommunicat, in ipſum eiuſque factum inuehitur, ipſumque omnibus monachis lapſum denuntiat. Quod autem audis Theodorum Archimandritam excommunicaſſe Imperatorem, non ſic accipias, vt quæ ſunt Epiſcoporum ſibi vſurparet iura, ſed ob flagitium eum à Deo ſeparatum exclamaret, indignumque quo cum quis ſuorum communicaret, denuntians ſcilicet ſuis monachis Imperatorem ob ſcelus à Deo ſeiunctum & ab Eccleſiaſtica cōmunicatione ob facinus ſeparatum, ne quis cum eo vt publicè peccante aliquo ſymbolo cōmunionis Eccleſiaſticæ iungeretur. ſed pergit auctor.

Theodorus pronuntiat excommunicatum Imperatorem.

LVIII.

Cùm res fama emulgata ipſius quoque imperatoris aures attigit; qui tametſi acerrimè ira exarſerat, ſeruitutem tamen [illegible] induendam ſibi exiſtimauit, vt temperare animum ſuâ [illegible] videretur. Cùm enim ſanctum virum teneret, vt quæ [illegible] animis teneret, ſuam ſtatim acerbitatem prodere non [illegible] cuit, ſed ipſum potiùs blandè aggredi, ſiquo ſuſpicione [illegible] mereri queat: ſic enim facilè ceteros patronum ſibi [illegible] deuinceret. Stultè id ille prorſus & valdè abſurdè [illegible] tamen omnia ſecum agitabat, atque omnes machinas [illegible] rans, vitiumq; animi & vitia patefaciens. Quin & [illegible] ſam ad captandum ſanctum virum ſubmiſit: quæ [illegible] rens multo illum auro, muneribuſq; tentare aliiſq; [illegible] precum omnium vim haberet, generis propinquitatem [illegible] (erant enim Theodote ipſi Theodoro ſanguine coniunctæ.) [illegible] quàm verò irrita hæc omnia animaduertit, manente [illegible] firmo ac ſtabili, aliud mox propius mali artifex conſilium [illegible].

Proficiſcitur ipſemet ad ea loca, in quibus ſanctus habitabat, ſpecie quidem repentini alicuius vrgentiſq; illic negotij, [illegible] tem, vt in patris congreſſum veniret, eumq; ſibi adiungeret, [illegible] alios quoque habiturus erat cum ipſo iam animi [illegible] ctos. Verùm ibi nec pater ipſe nec alius quiſpiam ex ſuis [illegible] tus eſt, qui ad Imperatorem propius accederet, vel cum eo [illegible] queretur, vel vſitatam ſalutationem impertiret: tum ille ira [illegible] cenſus ardentiore celeriter rediit ad palatium, atque [illegible] meſticis, qui ſcholarum ordines regebat, flagellis [illegible] ſiet, & ſimul è monachis eos quos [illegible] in ſententia perſiſtere.

LIX.

Ille autem qui gratificari & placere cuperet imperatori, nulla ſanctorum nec reuerentiâ nec miſericordiâ motus, atrociter [illegible] flagellauit, vt carnes paſſim diſſecarentur, & ſanguine [illegible] rent. ſic porrò vexatos, verberibuſq; conciſos Theſſalonicam [illegible] plo relegat, & adducit prout fuerat imperatum. Vbi cum [illegible] ro erant cum patre vincti, qui cum eo certamini ſocii [illegible] tes, dura omnia ſereno & alacri animo perferebant. Verùm exilium contigit anno ſequenti, dicemus de eo ſuo loco fuſiùs. pergit verò auctor.

Ceterùm quid boni attulerit hoc ſanctorum certamen, [illegible] ſpicuum multis poſtmodum euaſit. Etenim Cherſoneſi, & Boſphori ſacerdotes & monachi & quotquot per vicinam [illegible] inſulas populos regebant, ea quæ ſancto acciderant audientes, quemadmodum magnus Theodorus intrepido animo nefariis [illegible] dinis ſe oppoſuiſſet: æmulantur & ipſi beatum virum, [illegible] plum ſequentes, Imperatorem excommunicantes, [illegible] à forte ſua alienum, nullus illius vel minis cedentes, vel [illegible] animum emollientes. Vtriſque ſiquidem eorum conſtantiam [illegible] ptus explorauit: & cùm flecti poſſe diffideret: partim [illegible] nibus exulare iuſſit, hoc nimirum ſpectans, vt bonis omnibus [illegible] motis, nequitiam ſuam latius nullo reclamante propagaret. Quid ergo inde conſecutum eſt? fiduciam ſumpſerunt plurimi, & pro veritate adeò fortiter loqui cœperunt, vt ceteros [illegible] qui talia facere audebant, vel auſi iam fuerant, atque [illegible] rum minùs ac reprimi malum cœpit, damnata palam eius turpitudine, multiq; in eorum ſenſibus venientibus [illegible] rant. Quo illuſtrior apud omnes & clarior diuus pater [illegible] cta eſt; quòd ne tot quidem ærumnis affectus [illegible] miſit, tam alios plures ad ſceleris vltionem excitans, [illegible] les litteris ſuis confirmans, ne laboribus ſuccumberent, ſed [illegible] potiùs animos demonſtrarent.

LX.

Miſit etiam ad Romanæ Vrbis Antiſtitem epiſtolas & tabellarios, ei quæ geſta fuerant indicans; & quæ ab imperatoribus [illegible] tulerat, cùm illorum refrenare vellet intemperantiam. A quo reſponſa viciſſim accepit, quibus ipſius prudentiam & conſtantiam atque multùm animum diuinis laudibus efferebat. Sed quemadmodum Rex ſerus incidit in mala (ſicut ait Propheta) & [illegible] broſa, hoc ipſum ſenſit impudens Conſtantinus, & pœnas [illegible] tis ſuæ æquiſſimas perſoluit, Imperio bacchabatur, atque [illegible] perium oculis, vt quibus videns improbè vſus erat [illegible] primaretur. planè accidit miſero ſecundùm illud ſententiam Prouerbiorum [a] *Qui expellit mulierem bonam: expellit bonum. Qui autem tenet adulteram: ſtultus eſt & impius.* Quanta [illegible] hæc illi mala? ſed de his pluribus ſuo loco inferius [illegible].

Optaſſemus Theodori epiſtolam ſcriptam ad Romanum Pontificem hic tibi reddere: ſed quatenus [illegible] multiplices eiuſdem Theodori epiſtolas, quæ in [illegible]

bibliothec-

[a] Prou. 18.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

bibliothecis Romæ extant, hactenùs inuenire minimè conceſſum eſt. Sed loco ipſius duas hic reddemus eiuſdem eodem argumento conſcriptas, alteram ad Stephanum à ſecretis, alteram ad Nicephorum conſobrinũ eumdemq; præfectum. Aulicorum enim & aliorum Imperatori adulantiũ illa erat aduerſus Theodorũ & alios accuſatio, ſiue querela, quod nonniſi ob læſam Catholicam Fidem communicationem Catholicam liceret dirumpere, deq; his coràm egerat cum Theodoro idem Stephanus ad ipſum iſtam reſcripſit epiſtolam, quæ apud ipſum in codice Columnenſis bibliothecæ numeratur ordine quinta, atque ſic ſe habet.

LXI. EPISTOLA THEODORI AD STEPHANUM. *Heſternâ die cùm glorioſâ præſentiâ tuâ frueimur, poſt alia quædam colloquia, quorum cauſâ huc veneras, deuenimus tandem ad ſcripturæ quæſtiones, & in ambigua hærentes diſputatione, re infecta, digreſſi ſumus. Et nos quidem, domine, rudes & ignari, ſapientiæ tuæ minimè pares ſumus. Ne tamen eorum quæ dicta debent, ſilentio nobis inanium arceſſamus (Arguendo enim, ait* [a], *argue proximum tuum, & non habebis ſuper illo peccatum, maximè cum ſapientem* [b] *arguentes magis diligamur) neceſſarium duximus, congruentia tibi commemorare. Tu, domine mi (vt compendio dicam) interrogationes multas, reſponſionesque præcidens, hæc dixiſti: Non debere Antiſtitem qui gregi præſit, extra Fidei cauſam, ſi quid in aliis Domini mandatis vel imprudens vel ſponte ſuâ faciat quod vetitum ſit, ab vllo admoneri. Nobis contra affirmantibus, omninò debere, ſed ab iis qui inter alios ſapientia & prudentia eminent. Vndenam verò dicti huius abſurditatẽ tibi oſtendemus? Primum quidem ex veteri Teſtamento. Quid enim de Daniele cenſes* [c]*? Num ſeniores, quamuis nondũ eâ ætate, quæ legitimam loquendi libertatem daret, in diuinæ Suſannæ condemnatione præuaricantes, non ſolùm admonens, verùm etiam condemnans, laudatus eſt, an non? Deinde non animaduertis Ioab* [d] *in populi enumeratione, cùm in Dei tentationem res vergeret, ſupplicantem, obteſtantem, perſuadere Dauidi conantem, ne id faciat? nota enim tibi eſt hiſtoria. Me verò monet & Ietro* [e] *magnum Moſem admonens & exhortans non ſic regere populum, hominemque rudimentis quodammodo inſtituens, traducensq; ad conſilium ſuum. & quidnam ipſe? Alienigena, etſi ſacerdos, loquens? et qui omnia ex diuina relatione agebat. Atque hæc quidem paucis, ne longiores ſimus tranſeundum eſt ad nouum Teſtamentum ſcilicet.*

LXII. *Reuereamur, ſi placet, glorioſiſſime, clariſſimi orbis terræ præconis edictũ* [f]*: Si poſtremò reuelatũ fuerit, primus ſileat: nõ ſicut obiicit caritas tua, de fide ſola. Et quod me propemodum fugiebat: Magnus præco veritatis Ioannes* [g] *Herodem reprehendit. quæſo reſponde mihi. Sed explodar (vt video) & deridebor, quod æquiparem me Prophetæ. Abſit non ita eſt, optime. Hæc verò (inquit* [h]*) ſcripta ſunt ad correctionem noſtram. Et iterum Paulus* [i]*) Imitatores mei eſtote, ſicut & ego* CHRISTI. *Qui autem fieri poteſt, vt rectè quis ſentiat, agens peruersè, diuino Iacob* [k] *affirmante, ex operibus oſtendi fidem, & iis qui circa vnum aberrent, neque alterum ineſſe? Tot igitur & tanta cum ſint teſtimonia, non puto habere nobilitatem tuam quid contradicat. Sic autem: mittat impari amicitia noſtræ ſolutiones propoſitionum noſtrarum, tum clariores contrarias oppoſitiones eorum quæ aſtruis. Vtinam verò ſuppetant, & nos ſilebimus, veniamq; contentionis noſtræ, quamuis cum zelo coniunctæ, poſtulabimus. Reprehendere enim tantummodò, facile eſt, & cuilibet volenti promptum, vt legiſti ſuam verò ſententiam ſacræ ſcripturæ teſtimoniis confirmatam inducere, hominis eſt ſanæ mentis ac iudicii. Ne ergo in immenſum creſcat epiſtola, finem hic faciemus, adiectis quoque Magni Baſilii ſententiis ad pleniorem demonſtrationem. Saluus ſis cum tota familia, domine dilectiſſime, vtrimq; bene valens. Nos enim caritatis tuæ bonum & ſcribentes & non ſcribentes cupimus retinere.* ſubiiciuntur iis in codice loca B. Baſilii, quibus quæ dicta ſunt confirmantur, quæ breuitatis cauſa prætermittimus.

LXIII. In ea autem, quam ad Nicephorum conſobrinum ſuum, eundemq; præpoſitum epiſtolam [l] ſcripſit, poſt alia verſatur in eo tantũ argumento, vt demonſtret perperã factum ab Imperatore dimittendo vxorem & aliam ducendo contra Apoſtoli Pauli præceptum & ſanctorum Patrum doctrinam [m]; ait enim poſt alia.

Quod ergo à me indocto diſcere voluiſti: penitus habet, vt dictum eſt à domino diacono. Neque id nos temerè affirmauimus, aut locuti ſumus: ſed inueſtigandis & perſcrutandis ſacris litteris confirmati & corroborati, vſque etiam interrogatis, quos conueniebat. Et profectò ea veritas eſt, diuinâ lege manifeſtè vetante, non per Paulum Apoſtolum modò, ſed per alios etiam Theologos Patres, qui hoc ipſum diiudicant & declarant & cõſentiunt cum Apoſtolico mandato. Et quorſum ego ampliùs abſurdè diſſimulabo, ac non potiùs retraham me ipſum, & ſubducam ab iis qui infelicem animam meam opprimunt?

LXIV. *Quantum porrò eſt periculum, cùm Patrum ſummus vociferetur, & dicat: Si quid ſit præter mandatum aut mandata efficiens, nequaquam ferendum eſt, quamuis promiſſionem vitæ, quamuis mortis minas habeat? Mitto dicere quàm multæ. Ita ſint ſententiæ, quæ nos vel minimum à mandato diſcedere prohibent, cùm Magni iterum Baſilii edictum habeamus: Quod omnia prorſus per Euangelium & Apoſtolos à Domino tradita, ſeruanda ſint. Hæc ego tibi vt patri & amico patefacere non dubitaui, quandoquidem nos (vt teſtis eſt cordium inſpector Deus) neque prædicamus; non enim præeminentes ſumus; neque odia profitemur. Sed & Imperatorem ipſum, Regemq; poſſimum in pectore gerimus, caritate & ſanguine mihi coniunctos omnes, cùm neceſſariorum ſtudioſus ſim, vt ipſi noſtis; & mentionem eius fecimus etiam in diuina liturgia, & pro illo precamur priuatim ac publicè: Et Eccleſiæ communionis participes ſumus. Abſit vt ab ea vnquam ſeparemur. Ignoſcite mihi ſoli peccatori. delegi hunc mihi angulum, vt defleam peccata mea, & miſcear cum mundo. Quodnam hoc crimen eſt? Concede hoc mihi, dilectiſſime conſobrine, potes enim, ſat ſcio, vt quietus hic agam, ab omnibus quoad licet ſegregatus. Et acri ſolertiâ tuâ obliqua dirige, & aſpera complana; pacisq; noſtræ conciliator eſto, & quietis adiutor. Vt ſi quid hinc nobis cõmodi extet, iuſtè atque ex ratione diſpenſetur.* hæc Theodorus, cuius verbis etiã intelligas quo ſenſu ſit accipiendum quod dicunt ab eo excommunicatum fuiſſe Cõſtantinum Imperatorem, non more Eccleſiaſtico, vt communione precum priuatarum vel publicarum priuaret illum. Vel quod ſeipſum Theodorus ſeparauerit, & ab Eccleſia, quod omninò factum negat, ſed negauerit Imperatori communis vitæ vſum, cuius rei cauſa (vt ait) latebat in angulo. Porrò conſobrinus Theodori Nicephorus & alii affines, quod ex huiuſmodi matrimonio Imperatoris cum Theodote ipſorum propinqua iam Auguſta creata corradere magnum ſperarent emolumentum: in Theodorum iſta nihili facientem ſed aduerſantem commouebantur. At de his modo ſatis.

Hoc eodem anno, vt habetur ex Theophane, Ioannes perficitur Epiſcopus Eccleſiæ Hieroſolymitanę.

LXV. QVÆ HOC ANNO CESSERINT PROSPERA CAROLO. Quòd verò ſpectat ad res Occidentales, hoc ipſo anno Carolus Magnus deſertores Chriſtianæ religionis Saxones rebellantes, cum exercitu aduerſus eos profectus coercuit. Vbi dum manet, excipit Legatos Hunnorum ſiue Auarum Regis Theodonis ſiue Thuduini, qui ſe cum ſuis ſubiiceret Carolo ſpondens etiam Fidem Chriſtianam omnes ſuſcepturos. Addit his hæc Ado Viennenſis: *Thuduin Princeps Auarum ad pium Carolum Regem ſe contulit; & cum populo ſuo credens, baptizatus, muneribus regiis donatus, fidelis rediit.* Sed id in annum ſequentem reiiciunt alii, defeciſſeque eum à Chriſtiana Fide ſuſcepta confirmant.

CAROLVS CVMVLAT DONIS BASILICAM S. PETRI. Bellum verò aduerſus Hunnos ſiue Auares per Henricum Ducem Foroiulienſem, teſtatur Ado, *per eumq; debellatos, atque auitis theſauris ſpoliatos, quos (idem inquit) pio Regi Carolo poſtmodum miſit. Et ille Deo gratias referens, ad Memoriam ſanctorũ Apoſtolorũ partem inde miſit, partem officialibus Regni, & Eccleſiis aliis diſtribuit.* hæc Ado. eſt de his mentio in epiſtola Albini Flacci ad Paulinũ Patriarchã Aquileienſem, vbi hæc leguntur [n]: *In cuius potentia & gratia:* Dei ſcil. *mirabiliter de Auarorũ gente triumphatũ eſt. Quorũ Miſſi ad dominũ Regem direcli: ſubiectionẽ pacificam, & Chriſtianitatis fidem promittẽtes. Et ſi hoc diuina eos præueniente gratia, verũ eſt: quis ſe ſeruorũ Dei tã pio & laudabili labori ſubtrahere debet vt diaboli deſtruatur ſæuitia, & Chriſti Domini creſcat ſeruitiũ? Sed quamplurimorũ in te pater optime, oculi reſpiciũt, quid veſtra veneranda ſanctitas facere velit; quia & vicinitas locorũ tibi cõpetit, & ſapientiæ decus ſuppetit, & auctoritatis excellẽtia tibi appetit, & cuncta conueniunt, quæ tali operi neceſſaria eſſe videntur, &c.*

[a] Leuit. 19. [b] Prou. 9. [c] Dan. 13. [d] 2. Reg. 24. [e] Exod. 18. [f] 1. Cor. 14. [g] Matth. 14. [h] 1. Cor. 10. [i] 1. Cor. 11. [k] Iac. 2. [l] Theod. ep. 4. in Co. Columnen. [m] Theod. ibi. [n] Albin. ep. 61. to. 1. Antiq. lect.

LXVI. Conuerſos verò poſt hæc Hunnos ad Chriſtianam fidem, ab eiſque primam erectam Eccleſiam ſanctæ Dei Genitricis Mariæ, produnt Annales Hungarici. Oblationem verò Caroli ex theſauro Hunnorum ad baſilicam ſancti Petri Romam miſſam, in annū ſequentē reijciunt.

Sed & hoc ipſo anno primum Epiſcopum datum Paterburnenſi Eccleſiæ in Saxonia * Harimarum, Saxonem hominem, diſcipulum S. Burchardi, virum ſanctitate clarum, produnt [a] Annales Saxonum. Verùm qui proſecutus eſt res Saxonū, & ipſe Saxo antiquior ſcriptor res S. Liborij proſequutus, non hoc anno, ſed longè poſteà paucos ante annos obitus ipſius Caroli Magni, factū eſſe teſtatur.

* Hathumarum
[a] Crant. hi. Eccl. Sax. lib. 1. c. 11.

IESV CHRISTI
Annus 796.

LEONIS PAP. III. Annus 1. CONSTAN. SOLIVS IMP. Annus 7.

I. PERSECVTIO CONSTANT. IMP. ADVERSVS MONACHOS.

QVI ſequitur annus Redemptoris ſeptingenteſimus nonageſimus ſextus Indictione quartâ ſignatur, cuius initio ab Imperatore Conſtantino decernitur exiliū Theodoro Studitæ, & alijs ſanctis monachis, à quibus iuſtiſſimè (vt par erat) redargutus eſſet, quod dimiſsâ legitimâ coniuge, aliam præter ius faſq; ſibi matrimonio copulaſſet. Scribit ipſe Theodorus ad Platonem de ſuo exilio epiſtolam tertiam ordine poſitam in antiquo codice Columnenſis bibliothecæ, ex qua hic deſcribamus ea quæ ad rem ſpectare videntur. Incipit ipſa: *Profluunt mihi lachrymæ ante verba, &c.* Quibus declarat lætitiam quam acceperat ex eiuſdem Platonis litteris. Et poſt alia: *Et quoniam diſtinctè narrare me iubes ab illa die, quâ luctuoſam ſeparationem ſuſtinuimus, totum iter noſtrum, tum quæ in eo nobis contigerunt: equidem impar ſum; aggrediar tamen impigrè quod iubes. Illo ergo die quo abſtiſti tu quidem, pater, ad mortem tuâ voluntate: miſsi & nos in exilium ſumus, obuijs (vt res tulit) tumentis ſubiecti. Et primum quidem, tanquam harum rerum rudes atq; inexperti, nonnihil animo conſternati ſumus. Appulimus enim ad pagos quoſdam, ſpectaculum facti omni hominum ſexui & ætati: vbi tumultu clamoribusq; impletæ nobis aures fuerunt, cùm ſoluerent, & ſubſiſterent ad comparanda victui neceſſaria, qui nos ducebant. Poſtquàm aſſuefacti tandem fuimus, facilius & leuius ferre cœpimus aduerſa. Omnium porrò maximè nos angebat patris & domini diaconi infirmitas. atque hoc modo triſtes & exhauſti iter confecimus.*

THEODORVS STVDITA CVM SVIS EXVLAT.

II. THEODORI EXVLANTIS ITER RELEGITVR.

Manſiones autem hæ fuerunt, à Catharis ad Libiana, inde Leucas, tum Phyrcum, quo in loco lugubre quiddam nobis accidit. Cùm enim ex improuiſo ſe abſtuliſſent nouem ex primarijs fratribus, ouium inſtar diſperſarum, circum ſederunt nos flentes & corda noſtra conſcientes. At ductor noſter nec alloqui eos ſinebat. Ita miſerum in modum aſpectantes mutuò, & Vale dicentes, cum lachrymis tandem diuulſi & ſeparati ſumus: Deinde Paulam ducti, inuenimus venerandam ſororem tuam cum domino Sabba; & clam venimus in conſpectum; totamq; noctem congruo ſermone duximus: tum inuicem tanquam morti addictos ſalutantes, diſceſsimus cum gemitu & eiulatione. At tunc videre erat conuulſa pectora & fatiſcentia, cùm decenter victa cederet natura. Ex hoc loco digreſsi ſubſtitimus in Lupadio, vbi peramanter ab hoſpite habiti ſumus balneoq; vſi propter vibices: nonnullis enim penè inſanabiles euaſerunt ex itineris agitatione. Et diuertimus Tilin. Illic ergo aſſecutus nos Abbas Zacharias cum Pionio, præ animi ardore nobiſcum venire cupiebant, ſed permiſſum id eis non fuit. Inde Alcerizam, tum ad Anagegrammenos, deinde Perperinam, atq; illinc Parium, cum Epiſcopis communicantes, & de iureiurando modeſtè admonentes. Poſt hæc Horcum, inde Lampſacum, vbi Heracleotas nacti, triduo hæſimus nauigare non valentes.

III. NAVIGATIO THEODORI EXVLANTIS.

Deinde ſoluentes appulimus Abydum, à Præſide humaniter excepti; cumq; ibi vſq; ad Sabbatum octo dierum ſpatio manſiſſemus, vela fecimus ad Eleuntes, vbi hebdomatem commorati, quod nauigari non poſſet, ſecundo vento flante, peruenimus in Lemnum nouem horarum velificatione. Orationem hic moratur pietas Epiſcopi, qui me (ſi quis alius) benignè ſuſcepit, conſolatus eſt, & viatico inſtruxit. Inde ergo ſoluti à nave, [illegible] ſinentium gentem, in aduerſam oram, [illegible] miſsimus, centum quinquaginta milium [illegible] emenſi, appulimus Canaſtrum in ſinibus Theſſalonicæ, deinde Paterum [illegible] Sinum contiguam. Tum ad portum, ex quo in [illegible] iterū ſedentes, in vrbem ingreſsi ſumus Sabbato die feſto Annunciationis, horâ tertiâ. Qualis verò ingreſſus! neque [illegible] fas eſt.

Præmiſſus à præfecto vnus ex primoribus cum [illegible] ad Orientalem portam expectabat. Et appropinquantibus nobis occurrunt rectâ acie, ſilentio, & clauſis poſt ingreſſum nobis portis, per forum nos duxerunt celebri pompa [illegible] ad ſpectaculum accurrerant, perduxeruntq; ad Præſidem. O pręclarum virum! placidum enim vultum nobis exhibens, compoſitatus ſalut [illegible], mitis nos ſermone affatus eſt, miſitq; ad Archiepiſcopum, precibus antè fuſis in S. Sophia. Vbi ergo [illegible] precatus eſt ſanctiſsimus, excepit nos, & [illegible] ſentaneis verbis alloquens, tum balnea, [illegible] tuens. Poſtridie manè abducti ſumus, & per [illegible] Demetrij precum cauſa duceremur: ſeparaturi [illegible] mantes mutuò & Vale dicentes. Nos verò [illegible] hunc, in quo nunc dego, locum perduxiſſent, [illegible] ter amplectentes mutuò, adeò vt ſpectantium [illegible] diâ commouerentur. Sic ſe habent res noſtræ, pater, & [illegible] hic ago luctuoſam & lamentabilem, &c.

Porrò non his tantum cruciabatur Theodorus, ſed maximoperè eum angebat cura ſuorum quos reliquerat, quorum muniendorum cauſâ ſanctus Plato monuerat ipſum, vt hortatorias litteras ad ipſum daret, quibus [illegible] qui commoneri potuiſſent, ne timore vel blanditijs [illegible] ptis aliquando deſiſterent, & Imperatori [illegible]. Præſtitit id egregiè Theodorus, ad eundem Platonem eo argumento epiſtolam verbis iſtis conſcribens: IV.

Platoni patri ſpirituali Theodorus.

Quibus verbis te affabimur, pater dulciſsime ſacilis [illegible] tuis orbate? Quid læti aut iucundi loquemur? neq; enim [illegible] & triſtia, quaſi acerbè ferentes hoc quod exilium [illegible] quod nos à te didicimus non agnoſcere, vt qui incolæ [illegible] ſuper terra; ſed illud ſolum, quo quia à Deo per [illegible] dati præuaricationem excidit, longiq; proijcitur. Quaproptèr gaudemus ſanè, & lætamur, quod quamuis indigni [illegible] ſimus: tecum tamen ſpirituali patre noſtro digni habiti ſumus pro eius mandato hæc pateremur, tuaq; ſimul cum [illegible] ſuetudine priuaremur. Cæterùm enim nobiſcum ſemper es, pater, in oculis atq; ore omnium noſtrum. Siquidem [illegible] mus, niſi à te ſanctarum precum præſidio tegamur, & à [illegible] nemur innoxij? Seorſim abducti ac ſegregati omnes [illegible] tamen omnes atque integri ac ſtabiles permanſimus. Et quamquam parua quædam incommoda in via pertulimus, nonnulli [illegible] etiam morbo affectis: ille nihilominus qui dixit: Reſpicite volatilia cœli & lilia agri, qui minimè fallit in promiſsis ſuis, [illegible] mes nos tandem præter ſpem noſtram huc perduxit, ad [illegible] noſtræ commiſerationem incolarum corda inflectens, ſed [illegible] mum Archiepiſcopi.

V. *Reliqua verò vna eſt cura noſtra: & aſsidua meditatio, [illegible] prolixis precibus & monitis, vt ipſe corroboretis, pater [illegible] rabiliſsime, & in inſtituta pro veritate Dei confeſſione [illegible] immobilis maneas nihil trepidans, aut animum [illegible] eorum inſultus, qui certaminum gloriam, quæ propter [illegible] vna gratia obtiſti, euertere conantur. Sparſa enim [illegible] eſt, omnesq; propemodum homines ſtupore compleuit, & [illegible] ſalutis erexit in Chriſtianis, infamiam auferens ex ordine monachorum. Atque hoc, ſcio, vtriſquè; faciebat compos eſſe [illegible] mentis, viuere Chriſtum in nobis & regnare, eiq; [illegible] gis quam hominibus, quos creauit, vt non contemnantur [illegible] ficetur ab eis. Omnia ergo tibi perfecta ſunt: ſi quid [illegible] commonitione noſtrâ non eges, veruntamen hæc [illegible] præcepiſti. Quare noli hominem timere, pater, aut [illegible] xationes. Noſti ſanctos, cum vnibus & [illegible] admirabiles cœlo, terriſq; extitiſſe. Modicum [illegible] modicum adhuc ſuſtineamus, & egregium curſum [illegible] mus. Iam corona texitur, merces æterna præparatur, & [illegible] Regis amicus, Sanctorumq; particeps vocaberis, & apud [illegible] Confeſſor. Sic, ſic, oro atq; obteſtor pater. Tu [illegible]*